

SLOVENSKE ŽELEZARNE V LETU 1972

Proizvodnja

V proizvodnji smo v letu 1972 sicer dosegli napredek, vendar na tem področju vseeno nismo povsem zadovoljni. Naši proizvodni dosežki so namreč v vseh tovarnah skromnejši, kot smo predvidevali z letnimi načrti. Poglejmo nekaj najbolj značilnih podatkov:

— surovega železa smo pridelali 4 % več kot leta 1971, a 10 % manj, kot smo načrtovali;

— v proizvodnji surovega jekla smo napredovali za 2 %, za načrtom pa zaostajamo za 5 %;

— blagovna proizvodnja je za 5 % večja, za načrtom pa zaostajamo za 3,4 %.

Lahko bi našli nekatere prav tehtne razloge, zaradi katerih nismo v proizvodnji dosegli vseh predvidenih količin (redukcije v oskrbi z električnim tokom, nepredvideni remontit itd.), a vendar moramo biti do-

volj kritični do svojega dela in priznati, da prihaja do izpadov v proizvodnji tudi zaradi razlogov, ki jih povzročajo pomanjkljivosti v naši organizaciji, ne vedno zadostni zavzetosti za delo in podobno.

Proizvodni dosežki seveda niso v vseh tovarnah enaki. V skupni in blagovni proizvodnji je najbolj napredovala Železarna Store, in sicer predvsem zaradi uvajanja novih proizvodnih zmogljivosti.

Proizvodne uspehe ocenjujemo dokaj kritično še posebno zaradi tega, ker so bili doseženi z večjim številom zaposlenih. Zato nas tudi kazalci produktivnosti, ki jih izražamo v obliki fizično dosežene proizvodnje na zaposlenega, opozarjajo, da smo v proizvodnji v letu 1972 v nekem smislu stagnirali.

Neugodne ocene, ki jih delamo na podlagi skupnega fizičnega obsega proizvodnje, bi lahko do neke mere popravili, če bi upoštevali, da je v sami proizvodnji prišlo do nekaterih strukturnih sprememb, in sicer v tem smislu, da smo v primerjavi z letom 1971 naredili nekoliko več takih pro-

23. aprila je bila v Štorah 12. seja delavskega sveta ZPSŽ, ki je obravnavala predvsem rezultate poslovanja železarn v preteklem letu ter gospodarski načrt za leto 1973, razen tega pa še druge aktualne teme. Zaradi pomanjkanja časa ni bilo mogoče dobiti poročila o poteku seje ter o sprejetih sklepih do zaključka redakcije te številke, zato objavljamo danes samo oceno poslovanja ZPSŽ v letu 1972, povzeto iz gradiva za sejo, sklepe pa bomo objavili v junijski številki Informativnega fužinarja.

Ko smo pred enim letom ocenjevali poslovne uspehe iz leta 1971, smo ugotavljali, da so slovenske železarn na številnih področjih dosegle pomemben napredek. Časi, ko smo se srečevali z velikimi izgubami, so bili že skoraj pozabljeni in dobiček, ki smo ga prikazali v zaključnih računih, je bil tako ugoden, da si skoraj nismo upali predvideti, da se bo tako plodno leto kmalu znova ponovilo. Edino področje našega poslovanja, zaradi katerega smo bili resnično zaskrbljeni, je bila visoka, že dlje časa trajajoča nelikvidnost.

Ko sedaj ogledujemo podatke, ki kažejo dosežke našega poslovanja v letu 1972, lahko z zadovoljstvom ugotavljamo, da imamo za seboj še eno izredno plodno leto. Akumulacija, ki smo jo to pot dosegli, je celo večja od leta 1971, znatno smo uspeli povečati svoje osebne dohodke in odpravili smo tudi nelikvidnost, ki nas je v našem poslovanju dosedaj tako zelo ovirala.

Dve zaporedni ugodno zaključeni poslovni leti sta nam prav gotovo močno utrdili zaupanje v koristnost in perspektivo nadaljnjega razvoja slovenske črne metalurgije. Zato si to pot smemo dovoliti, da svoje delo ocenjujemo ne samo z vidika uspehov, ampak smo dolžni kritično prikazati tudi tista področja našega poslovanja, kjer nismo storili vsega tako zadovoljivo, kot bi to objektivno bilo mogoče.

IZ VSEBINE

Pravočasna obveščenost — premišljene odločitve — Titovo pismo — poziv k trajni aktivnosti — Aktualno pri nas — Izobrazba — osnovni pogoj gospodarstva — S sej kolegijskih izvršilnih organov — Vlečni stroji Ravne — Proizvodnja in poraba reducirane rude — Spomniki — Kulturna kronika — Športne vesti

Pri vrtu

izvodov, ki ob enaki tonaži zahtevajo več vložnega dela in so na trgu zato tudi bolj vrednoteni.

Prodaja in izvoz

Prodaja jekla na domačem trgu je zelo ozko vezana na gibanje skupnega obsega industrijske proizvodnje v državi, še posebno pa je odvisna od politike na področju uvoza. Za leto 1972 vemo, da je industrija v Jugoslaviji delala v pogojih razmeroma ugodne konjunkturo, pri uvozu pa smo zaradi težav v plačilni bilanci vodili poostreno restriktivno politiko. To oboje je ugodno vplivalo na prodajo naših proizvodov in zato tudi nismo imeli posebnih težav pri iskanju kupcev. Večje probleme nam je povzročalo to, da številni naši veliki kupci niso mogli svojih nakupov v železarnah v še sprejemljivih rokih plačevati. Ker smo sami imeli ogromne težave z nelikvidnostjo, so tovarne zadrževale zato večkrat prodajo z namenom, da s tako obliko pritiska na kupce dosežemo hitrejšo plačevanje. Kolikor so zato v proizvodnji nastopale motnje, ki jih je povzročala prodaja, do tega ni prihajalo zaradi premajhnega povpraševanja po našem blagu, temveč je bil to odraz težav, ki jih je v Jugoslaviji povzročila nelikvidnost.

V letu 1972 smo v železarnah povišali prodajne cene svojih izdelkov. Žal nimamo izdelane najbolj primerne metodologije, po kateri bi lahko realno ocenjevali stvarni porast cen. Premike v cenah ugotavljamo sedaj tako, da primerjamo poprečne cene, ki jih računamo na tono prodanega blaga. Tak enostaven izračun pa zanemarljivo vpliva, ki jih imajo na poprečne cene spremembe v strukturi proizvodnje. Ne glede na to pomanjkljivost je zanimivo ogledati si naslednje podatke o porastu poprečnih cen v letu 1972:

— v Železarni Jesenice	+ 13 %
— v Železarni Ravne	+ 12 %
— v Železarni Štore	+ 7 %
v celem ZP	+ 10 %

Zanimivo je tudi, da kažejo razpoložljivi podatki bistveno različne poraste cen v 114. in 117. panogi. V 114. panogi (metalurška proizvodnja) naj bi namreč cene porastle v poprečju okoli 9 %, v 117. panogi (predelava) pa okoli 22 %.

Ne glede na preciznost izračuna lahko torej zapišemo, da so se naše prodajne cene v letu 1972 pomembno povišale, še posebno če ne zanemarimo, da smo jih tudi leto prej občutno popravili navzgor. Višje cene so zato med najbolj odločujočimi dejavniki, ki so v našem poslovanju ugodno vplivali na porast realizacije, dohodka in akumulacije.

V izvozu smo v železarnah v letu 1972 dosegli posebno ugodne rezultate. Skupaj je ZP prodalo v tujini blaga v vrednosti skoraj 12,5 milij. dolarjev, kar je 58 % več, kot smo dosegli v letu 1971. Prezreti pa pri tem vendarle ne gre, da je naš skupni izvoz v letu 1972 samo za okoli 12 % večji od dosežka iz leta 1970. V lanskem letu smo torej v izvozu v prvi vrsti nadomestili nazadovanje, ki smo ga z zaskrbljenostjo opazovali v letu 1971.

Zanimivo je, da se je lani precej menjala struktura blaga, ki ga izvažamo. Povečani izvoz gre v precejšnji meri na račun nižje vrednotenega blaga in zato je lani

tudi padel poprečni iztržek v dolarjih na tono izvoženega blaga, in sicer kar za 28 %.

V izvozu dosegamo v poprečju nižje prodajne cene kot na domačem trgu. Če ga ocenjujemo zato samo z vidika neposredne donosnosti, bi lahko domnevali, da ga ne gre pospeševati. Izvoz pa nam prinaša nekatere druge koristi, ki v celoti odtehtajo izgubo pri dohodku, in zato bomo tudi še vnaprej zagotavljali njegovo primerno naraščanje.

Zaposleni in osebni dohodki

Število zaposlenih se je v vseh treh tovarnah v letu 1972 nekoliko povečalo, in sicer v poprečju za 2 %. Med letom je precej delavcev zapustilo železarne (skupaj 1832 ali 15 %), na novo se jih je zaposlilo 2041. Fluktuacija delavcev je v poprečju nekoliko padla, še vedno pa je zelo močna v železarnah Jesenice in Štore.

Skupno razpoložljivi delovni čas smo izkoristili približno v enakem obsegu kot v letu 1971. Od vseh možnih delovnih ur smo jih v poprečju 84,2 % tudi dejansko uporabili za delo, 13,2 % so znašali zastanki, ki jih plača podjetje (letni dopusti, državni prazniki itd.), 2,6 % vseh ur pa je odpadlo na izostanke, ki se jih ne plačuje iz sredstev podjetja ali pa so sploh neplačani.

Poprečni osebni dohodki, če jih računamo na dejansko zaposlenega delavca, so znašali v letu 1972 189 din, če jih računamo za 182 ur dela pa 1920 din. V obeh primerih je to 23 % več od poprečja v letu 1971. V železarnah Jesenice in Ravne ne prihaja do pomembnejšega odstopanja od navedenega poprečja, v Železarni Štore pa osebni dohodki zaostajajo za okoli 5 %.

V slovenski industriji so v lanskem letu osebni dohodki v poprečju porastli za 18 %, in ker so v istem času po statističnih podatkih tudi življenjski stroški narastli za okoli 17,5 %, se življenjski standard poprečnega slovenskega industrijskega delavca ni izboljšal. Za delavce železarn pa lahko glede na porast naših osebnih dohodkov rečemo, da smo v letu 1972 živeli nekoliko boljše kot leto prej.

Proizvodne zmogljivosti (osnovna sredstva)

Vrednost osnovnih sredstev, ki smo jih v lanskem letu po podatkih knjigovodstev aktivirali (predali v obratovanje) znaša v celotnem združenem podjetju okoli 167 milijonov din. Istočasno se je nekoliko povečala vrednost sredstev v nezaključenih investicijah, tako da znaša naša skupna investicijska potrošnja v letu 1972 179 milijonov din. Ta znesek je sicer precej velik, glede na vsa naša osnovna sredstva pa kljub temu skromen in predstavlja samo okoli 75 % obračunane amortizacije. Kapital, ki ga imamo v združenem podjetju angažiranega v osnovnih sredstvih, se nam je zato lani znižal.

Vse tri železarne se glede investicij niso enako obnašale. Najbolj je vlaganja v nove naložbe zadrževala Železarna Jesenice, razmeroma največ pa je storila Železarna Štore, in sicer predvsem zato, ker zaključuje svojo rekonstrukcijo.

Skromnosti v vlaganju v nove proizvodne zmogljivosti ne moremo povsem zadovoljivo ocenjevati. Za naše jutrišnje poslo-

vanje bi bilo vsekakor koristnejše, če bi več investirali. Žal pa se za to nismo mogli opredeliti glede na ogromne težave, ki smo jih imeli z nelikvidnostjo ter s financiranjem svojega tekočega poslovanja.

Obratna sredstva (likvidnost)

V poslovanju z obratnimi sredstvi smo skozi vse lansko leto imeli velike težave in sicer predvsem zaradi pomanjkanja likvidnih sredstev. Do sredine leta so imeli vse tri železarne svoje žiro račune neprekinjeno blokirane. Kot prvi je potem Železarna Ravne uspešno deblokirati žiro račun, proti koncu leta je to dosegla Železarna Štore in prav v zadnjih dneh decembra tudi Železarna Jesenice. Svoje poslovno leto so tako vse tri železarne zaključile kot likvidna podjetja, kar moramo smatrati za enega osrednjih poslovnih uspehov lanskega leta.

Glede na to, da je nelikvidnost vsaj v tem trenutku odstranjena iz našega poslovanja kot eden osrednjih ekonomskih problemov, je prav, če poskusimo tudi ob tej priliki vsaj v grobem oceniti, kje so bili njeni vzroki. Teh je bilo več, in sicer:

1. Velike poslovne izgube v letih 1967 in 1968. Železarne so takrat osiromašile svoje lastne vire financiranja, istočasno pa so neprimerno ovrednotile svoje zaloge in tudi nekatere druge aktivne postavke, kar je v knjigovodstvu pogosto uporabljena metoda popravljanja finančnih rezultatov v poslovnih letih, ki so v donosnosti skromna. Šele zelo ugodni rezultati v dohodku v letu 1971 in deloma tudi še v letu 1972 so železarnam omogočili, da so v obratnih sredstvih nadomestile nazadovanje, do katerega je prišlo v letih 1967—1968.

2. Poseben položaj, ki ga ima črna metalurgija v družbeni delitvi dela. Pri oskrbi s surovinami smo v železarnah odvisni na domačem trgu od dobaviteljev, ki imajo v nekem smislu monopolni položaj (energetika, železniški transport, in podobno) in smo zaradi tega primorani svoje obveznosti do njih redno poravnati, največkrat kar z likvidnimi sredstvi. Velik del surovin pa uvažamo in pri tem moramo likvidna sredstva celo vnaprej angažirati. Pri prodaji pa je med nami in končno potrošnjo, v kateri se sproti in likvidno plačuje, še velika trgovina in predelovalna industrija. Zato v železarnah svoje terjatve izredno težko uveljavljamo in moramo proti svoji volji kreditirati preostalo gospodarstvo. Le z naštetimi razlogi je možno pojasniti, zakaj imamo v železarnah nenormalno nizke obveznosti do dobaviteljev in istočasno izjemno visoke terjatve do kupcev.

3. Ne dovolj učinkovita pomoč poslovnih bank in družbene skupnosti pri financiranju obratnih sredstev v črni metalurgiji. V železarnah smo zaradi tega želi lanskega leta zelo skromne rezultate v naporih, da bi povečali kredite za obratna sredstva.

4. Splošna gospodarska nelikvidnost, že sama po sebi povzroča pomanjkanje sredstev v železarnah, istočasno pa je krepko potencirala negativno delovanje prej naštetih vzrokov.

Menimo, da so na odpravo nelikvidnosti v železarnah skupno delovali naslednji dejavniki:

OBČNI ZBOR SINDIKATA ŽELEZARNE RAVNE

V sredo, 16. maja 1973, ob 16. uri bo v kavarni Doma železarjev redni letni občni zbor sindikalne organizacije železarne Ravne. Prisostvovali mu bodo delegati iz vseh osnovnih organizacij sindikata železarne Ravne. Na zboru bomo obravnavali aktualna vprašanja o delu sindikalne organizacije, o reorganizaciji sindikata železarne Ravne ter sprejeli sklepe za nadaljnje aktivno vključevanje v družbeno dogajanje v železarni in izven nje. Zelim, da ob običnem zboru prisostvuje čimveč članov sindikata.

Dnevni red

1. Otvoritev in pozdrav
2. Sprejem poslovnika občnega zbora
3. Izvolitev organov občnega zbora
4. Poročila:
 - predsednika tovarniškega odbora sindikata ZR
 - blagajnika
 - nadzornega odbora
5. Razprava o poročilih
5. Razrešnica tovarniškega odbora
7. Razprava in sprejem pravil osnovnih organizacij železarne Ravne
8. Volitve organov
9. Zaključek

Tovarniški odbor sindikata

1. Veliki uspehi, ki smo jih dosegli na področju poslovanja z zalogami in pri uveljavljanju terjatev do kupcev.

2. Izredno močno povečani lastni viri financiranja obratnih sredstev, kar nam je omogočala zelo ugodna akumulacija v zadnjih dveh letih, in pa zadrževanje naložb v osnovna sredstva.

3. Spremenjeni družbeni odnos do črne metalurgije, kar nam je omogočilo bolj učinkovito pridobivanje finančnih virov v obliki kreditov za obratna sredstva in tudi odstop anuitet za kredite federacije za leto 1972 je s tem povezan.

4. Likvidnostni predpisi, ki so bili na ravni federacije sprejeti 1972. leta, in tudi zelo sproščena emisijska politika v zadnjem četrtletju lanskega leta. To oboje nam je pomagalo pri pridobitvi pomembnih dodatnih kreditov za obratna sredstva, istočasno pa vplivalo na zniževanje naših terjatev do kupcev.

Pri reševanju nelikvidnosti je imel pomembno vlogo skupen nastop vseh treh železarn v okviru ZP in v tem primeru je v precejšnji meri prišla neposredno do veljave koristnost integracije.

Odprava nelikvidnosti še daleč ne pomeni, da smo ta problem trajneje odstranili iz našega poslovanja. Naš ekonomski položaj je tak, da bo pomanjkanje sredstev za financiranje tekočega poslovanja še dolgo časa prisotno in od nelikvidnosti nas bo zato še precej časa ločeval samo en korak. Prepričani pa smo, da se nam take likvidnostne težave, kot smo jih v preteklih letih imeli, skoraj ne morejo več ponoviti. Še posebno pa bo pomembno, da tudi v prihodnje ne zanemarimo izkušenj, ki smo si jih to pot pridobili pri sanaciji nelikvidnosti. Ena takih izkušenj je brez dvoma spoznanje nujnosti, da železarji enotno in usklajeno delujemo pri reševanju naših tekočih ekonomskih težav in pri izvajanju razvoja.

Celotni dohodek in njegova delitev

Primerjava celotnega dohodka in njegove delitve iz leta 1972 z dosežki prejšnjega

leta kaže razmeroma velik napredek. Poglejmo porast v odstotkih v primerjavi z letom 1971 za nekatere najbolj značilne podatke:

— eksterna realizacija	+ 16 %
— celotni dohodek	+ 18 %
— amortizacija	+ 60 %
— dohodek	+ 16 %
— masa izplačanih OD	+ 25 %
— dobiček	+ 11 %
— bruto akumulacija	+ 36 %

Prikazani premiki so veliko ugodnejši od naših dosežkov v proizvodnji, iz česar izhaja, da moramo precejšnji del finančnih uspehov priznati vplivu povišanih cen. Verjetno bi bili pa vendarle pretirano skromni, če ne bi povedali, da smo v svojem poslovanju na številnih področjih tudi dosegli precejšen napredek, ki se odraža v večjih osebnih dohodkih in v številkah o doseženi akumulaciji.

V letu 1971 smo opazili, da so se predvsem glede akumulativnosti in ekonomičnosti poslovanja razlike med posameznimi železarnami precej zmanjšale in nobena ni pomembneje odstopala od poprečja. Za lansko leto pa vidimo, da se v tem pogledu železarne zopet razhajajo. V poslovnih dosežkih je začela v ugodnem smislu močno izstopati Železarna Ravne, zaostajati pa Železarna Štore. Take tendence verjetno niso slučajne, saj so sedanji pogoji za učinkovito ekonomsko poslovanje v vseh treh železarnah vendarle precej različni. Dopustiti je potrebno celo možnost, da se bodo leta 1973 razlike v ekonomičnosti in rentabilnosti poslovanja železarn še povečale.

Pri ocenjevanju zelo zadovoljive akumulacije v železarnah je primerno opozoriti še na en problem, ki postavlja naše dosežke v nekoliko manj ugodno luč. Pri tem mislimo na rentabilnost vloženih sredstev, s katero razumemo podatek o tem, koliko dohodka oz. dobička prinašajo v proizvodnjo vložena sredstva. V tej zvezi je najprej zanimiva poprečna obrestna mera, ki jo plačujemo za vse uporabljene kredite. V

letu 1972 je znašala okoli 5 %, kar je glede na sedanjo normalno obrestno mero (11 %) zelo malo. Iz tega sledi, da imamo v železarnah razmeroma visok dobiček deloma tudi zato, ker uporabljamo v poprečju še vedno cenene kredite. Drugi dejavnik, ki nam našo akumulacijo pomembno povečuje, pa je v tem, da pri financiranju svojega poslovanja uporabljamo nadpoprečno visok poslovni sklad, ki nam ne povzroča stroškov kapitala. Če zato našo akumulacijo primerjamo z vsemi vloženimi sredstvi, lahko prav hitro ugotovimo, da so glede rentabilnosti naši poslovni uspehi kljub vsemu skromni in v njih zaostajamo za ostalo industrijo. Iz tega razmišljanja sledita predvsem dva zaključka:

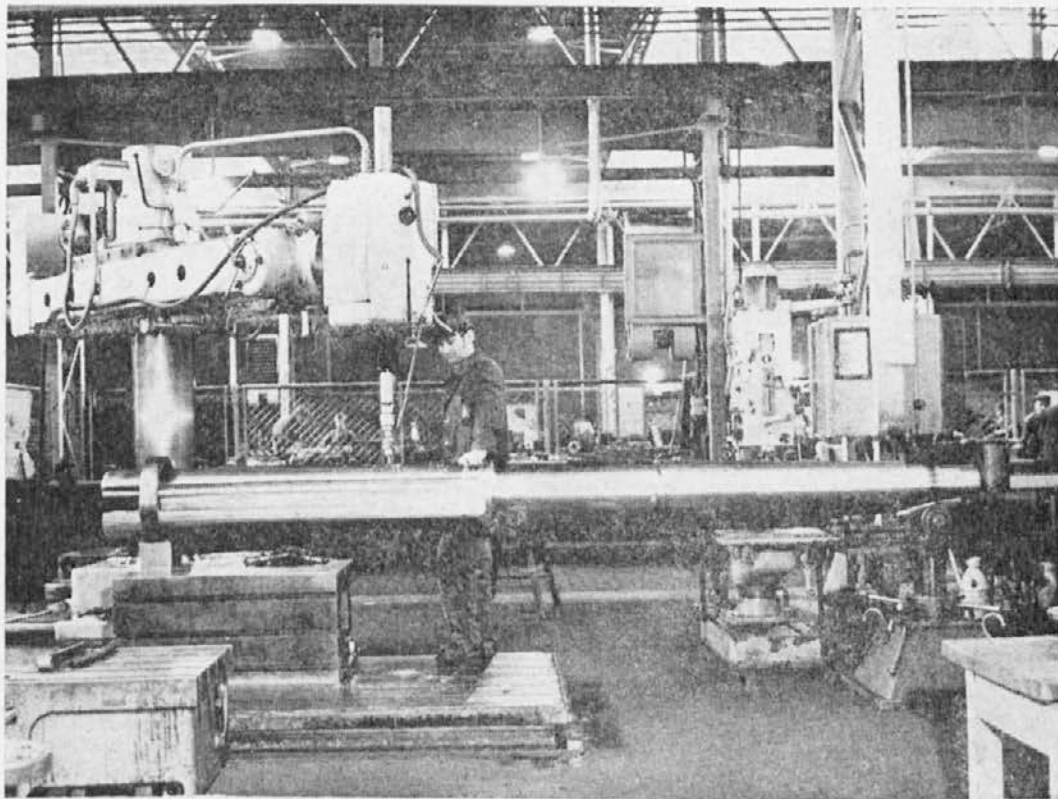
1. Čeprav je akumulacija v letu 1972 zelo ugodna, pa je vseeno očitno, da črna metalurgija tudi v zelo plodnih letih ni sposobna pokrivati visokih stroškov kapitala. Uspešen nadaljnji razvoj slovenske črne metalurgije bo zato nujno terjati, da v okviru republike najdemo ustrezne sistemske rešitve, ki bodo tej gospodarski panogi zagotavljale take pogoje financiranja, kot so tudi sicer v svetu običajni.

2. Pomembna vloga, ki jo imajo stroški kapitala v financiranju našega poslovanja, nas sili k še bolj racionalni uporabi kapitala. Predvsem v smotrni investicijski izgradnji in v hitrem zaključevanju začetih investicijskih objektov, ravno tako pa tudi na področju obratnih sredstev (zaloge, terjatve) imamo potencialno velike možnosti prihrankov v uporabi obsega kapitala, in če jih bomo uspeli izkoristiti, bomo s tem lahko pomembno vplivali na svoje poslovne uspehe.

Krepitev integracije železarn v okviru ZP

V letu 1972 se je močno okrepilo sodelovanje železarn v okviru ZP. Naj naštejemo nekaj področij, kjer so bili doseženi rezultati še posebno ugodni:

1. V železarnah smo dosegli visoko stopnjo enotnosti v odnosih do poslovnih bank,

V mehanični

ostalnih železarn v okviru ZJŽ in do družbene skupnosti.

2. Velik napredek je bil ustvarjen pri usklajevanju nabavne politike, predvsem kar zadeva oskrbovanje z osnovnimi surovinami in energijo. Najpomembnejše surovine iz uvoza so se celo v veliki meri enotno nabavljale in skupno se je ta nabava tudi financirala.

3. Precejšen napredek je bil dosežen pri usklajevanju finančne politike in skupnega finančnega poslovanja. Na ravni ZP se je izoblikovala posebna oblika financiranja poslovanja, ki ima že značaj neke vrste interne banke s pomembnimi sredstvi.

Verjetno ne gre za pretiravanje, če zapišemo, da so uspehi usklajenega in enotnega nastopa železarn prišli do izraza predvsem v naslednjem:

- pri razmeroma zadovoljivi rešitvi prodajnih cen na domačem trgu,
- pri bistveno izboljšani oskrbi s surovinami iz uvoza,
- pri zagotovitvi pomembnih finančnih sredstev v obliki odstopljenih anuitet za kredite iz sredstev federacije,
- pri odpravi nelikvidnosti.

Že dosedanje izkušnje torej zavračajo pomisleke o smotrnosti stvarne krepitve integracije železarn. Zato upravičeno domnevamo, da se bodo medsebojne vezi v ZP v letu 1973 še okrepile, pri čemer nam bo tudi uveljavljanje ustavnih amandmajev pomenilo pomembno vzpodbudo.

Pri krepitvi naše notranje integracije pa moramo računati tudi z nekaterimi dejavniki, ki ne bodo spodbudno delovali ali pa bodo ta proces celo zavirali. Pri tem imamo v mislih predvsem razhajanja železarn

v njihovem ekonomskem položaju. Velike tovrstne razlike namreč prav lahko povzročajo težnje, ki so nasprotno krepitvi povezovanja. Zato naj bo tudi ena izmed pomembnih funkcij ZP, da se ustvarijo potrebni pogoji, ki bodo omogočili hitrejši ekonomski napredek v železarnah, ki v danem trenutku zaostajajo.

Zaključek

Kot zaključek pri ocenjevanju poslovanja slovenskih železarn v letu 1972 smatramo za primerno povedati naslednje:

1. Slovenske železarne so v letu 1972 dosegle pomembne poslovne uspehe. Posebno ugodni so rezultati na področju celotnega dohodka, izvoza, osebnih dohodkov in podjetniške akumulacije. V letu 1972 je bila odpravljena tudi nelikvidnost železarn, kar je eden najbolj neobhodnih pogojev za naš normalni razvoj. Z zadovoljstvom lahko gledamo tudi na doseženo notranjo integracijo železarn v okviru ZP.

Manj zadovoljivi so uspehi v obsegu proizvodnje in zaskrbljenostjo ugotavljamo, da smo tudi v letu 1972, enako kot že nekaj let nazaj, stagnirali v širjenju in posodobljanju proizvodnih zmogljivosti.

2. Poslovno leto 1972 lahko smatramo kot uspešen zaključek več let trajajoče ekonomsko-finančne sanacije slovenskih železarn. Dosežene so potrebne osnove, ki nam dopuščajo, da se smeje lotimo reševanja vprašanj našega nadaljnjega razvoja. Pri tem pa mora biti prisotno spoznanje, da živimo v času intenzivnega izvajanja stabilizacije celotnega gospodarstva, ki bo tudi od nas železarjev zahtevala dodatne napore in žrtve.

— da bi tovarna sofinancirala izgradnjo obrata, kjer bi produktivno delali invalidi in fizično izčrpani starejši sodelavci,

— da bi se iz tega sklada namenila sredstva za izboljšanje kakovosti toplega obroka.

— Nekaj predlogov je, da bi tovarna sama prevzela obratovanje jedilnice;

— povečala naj bi se sredstva za izgradnjo družbenih in individualnih stanovanj.

— Železarna naj bi prispevala sredstva za izboljšanje otroškega varstva in dala prispevek za ureditev letovanja otrok naših sodelavcev v Karigadoru.

— Izražena so bila mnenja, da se naj sindikalni organizaciji dodeli višja dotacija, in to z namenom, da bi sindikat lahko nudil več socialnih pomoči ob bolezni ali nesreči naših sodelavcev.

— Mladinski organizaciji bi lahko nudili višjo dotacijo za njeno dejavnost.

— Več predlogov smatra kot nujnost, da se uredi naš dom v Portorožu za udobnejše letovanje, menjalo pa naj bi se vodstvo doma in uredilo, da je dom zaprtega tipa.

Na teh sestankih so delovne skupine izrazile zadovoljstvo, da je bilo prvič v zgodovini železarne omogočeno vsem, da smo lahko razpravljali in predlagali, čeprav nekako okvirno razdelitev prostih sredstev iz našega ustvarjenega dohodka v letu 1972.

Izražena je bila želja, da bi bili radi sodelavci obveščeni o celotnem poslovanju (uspehu, problemih in nepravilnostih) tovarne. Namen tega zapisa ni vplivati na odločitev posameznega člana DS, ampak sem želel na konkretnem primeru prikazati pomembnost delegatskega sistema, ki se zdaj snuje.

Opozoriti sem želel tudi na večkrat izrečeno neupravičeno mnenje, da delavci vidijo samo osebne dohodke. Tokrat smo ponovno potrdili, da smo ob pravočasni, pravilni in lojalni obveščenosti solidarni, humani in pravični.

Franc Leskošek

Pravočasna obveščenost - premišljene odločitve

Delavski svet tovarne je na zasedanju 22. februarja 1973 potrdil zaključni račun in razdelitev ostanka dohodka na sklade. Na tem zasedanju ni bila potrjena razdelitev sklada skupne porabe, ampak je bilo sklenjeno, da se predlog razdelitve sklada skupne porabe v višini 31.773.102,85 din posreduje v obravnavo delovnim skupinam. Na podlagi pripomb, predlogov in mnenj delovnih skupin se izdela nov predlog razdelitve sredstev sklada skupne porabe.

Nekaj podatkov iz zapisnikov, sestankov delovnih skupin enote I.

V času sestankov delovnih skupin (od 9.—26. marca), je bilo v enoti I 1686 zapo-

slenih. V naši enoti deluje 77 delovnih skupin, od tega jih je imelo sestanke 73. Ena delovna skupina šteje povprečno 22 članov.

Na posredovani predlog razdelitve sklada skupne porabe so delovne skupine dale različne predloge in pripombe. Predlagali so, da se sredstva, namenjena za gradnjo ali financiranje objektov, npr. kegljišča, treh počitniških hišic v Valovinah, nabavo žičnice na Ošvenu, dotacija za vrhunski šport, dotacija za dopolnitev opreme koč na Naravskih ledinah, vzdrževanje DTK in še druge postavke za polovico zmanjšajo ali pa celo ne financirajo in se sredstva usmerijo v druge namene.

(številke pomenijo število delov. skupin)

	vzdržev. DTK	vrhun. šport	Valovine	kegljišče	žičnica	Ledine
za	72	64	53	54	69	64
proti	1	7	18	17	4	3
dvomi	—	2	2	2	—	6

V razpredelnici DVOMI so delovne skupine izrazile dvoma, da bi se objekt zgradil — obnovil iz sredstev ŽR in bi se pozneje predal v upravljanje drugi delovni organizaciji (Trgovski dom, Dom železarjev, Smučarska koča), ki postavi visoke ekonomske pogoje za uporabo objekta.

Podanih je bilo nekaj zelo umestnih — humanih predlogov, da bi se sredstva za

financiranje omenjenih objektov preusmerila, in to:

- za izboljšanje delovnih pogojev,
- odpraševanje,
- ureditev sanitarij,
- nabavo in obnovo izrabljenih osnovnih oziroma obratnih sredstev;
- klimatsko zdravljenje obolelih članov kolektiva,

DAN MLADOSTI

Bliža se 25. maj, praznik mladih. Veselimo se ga že zato, ker ta dan nimamo poteka. Kaj pa v delovnih organizacijah? V tovarnah je veliko mladih, ki so šele končali šolanje. Mladinski aktivni naj bi organizirali športna tekmovanja, šahovska prvenstva in izlete v naravo.

Vsi se najraje spominjamo tistega 25. maja, ko smo bili sprejeti v zvezo mladine. Bili smo veliko skromnejši kot generacije za nami. Obkleli smo prazne obleke in nihče ni bil načičkan. Današnji sedmošolci so postali izbirčni in domišljavi. Dekleta so oblečena v obleke iz najdražjega blaga, ki ne velja nič, če ni iz inozemstva. Materje nikoli ne pomislijo, da si vsi otrokovi šolci ne morejo privoščiti dragih oblek. Ne vedo, kako manjvredne se počutijo na odru, kjer jim razrednik svečano izroči mladinsko izkaznico. Ne vedo, da se morda tudi njihov sin ali hči posmehuje sošolcu, ki je oblečen v staro obleko. Mislim, da bi mlade lahko sprejeli v mladinsko organizacijo tudi na kakšni bližnji izletniški točki. 25. maj naj ne bo dan bahavosti in razkazovanja, temveč resničen praznik vseh mladih.

M. Šumah

Titovo pismo - poziv k trajni aktivnosti

17. aprila je bila na Ravnah 5. redna občinska konferenca ZK, ki je ocenila uresničevanje pisma predsednika Tita v ravenski občini. V uvodnem referatu je sekretar komiteja tov. Žagar ugotovil, da se je v obdobju po pismu pri nas nasploh dejavnost komunistov zelo povečala tako po številu sestankov in sej kot tudi po tem, da so komunisti odločneje začeli reševati probleme. Pri obveščanju delavcev so bili doseženi precejšnji premiki, prav tako pa so se v akcijo vključili tudi sindikati. V podjetjih je opaziti višje vrednote nje kvalificiranega dela. Dosti so podjetja naredila za stabilizacijo, dobra pa je bila tudi udeležba pri razpravah o srednjeročnem razvojnem programu občine. Prav tako ugotavljanje izvora premoženja pri nas ni pokazalo nepravilnosti.

Poleg vseh teh pozitivnih dosežkov pa je po sekretarjevem mnenju največja slabost v tem, da so se nekateri vodilni delavci v občini še premalo angažirali pri uresničevanju ustavnih dopolnil. Več je pri njih čutiti načelne kot trajno aktivne pri vršenosti politiki ZK. Več pozornosti pa bo treba tudi posvetiti vzgoji mladine. Pomanjkljivosti se ne bodo dale rešiti s posameznimi akcijami, ampak samo s trajnim prizadevanjem.

Razprava, ki je sledila poročilu, je bila zelo pestra. Obravnavala je čisto konkretne težave posameznih krajev (Prevalje imajo enega zdravnika za 7.000 ljudi) in delo nekaterih institucij (čeprav smo na lanskem referendumu z lepo večino izglasovali izenačitev delavcev in kmetov pri socialnem zavarovanju, pa zdaj zelo škripa pri podpisovanju ustreznih pogodb o zvišanju prispevne stopnje po posameznih podjetjih, prav tako pa podjetja zelo nerodno plačujejo prispevke v sklad za družbeno dejavnost), prikazala pa je tudi konkretno aktivnost komunistov v posameznih delovnih organizacijah (železarna, Gradis) ter se zelo odločno dotaknila tudi bolečih področij, ki jih bo mogoče urediti le s študiosnim pristopom, nikakor pa ne kampanjsko (kadrovske vprašanje v občini, družbeno dogovarjanje).

Predstavnik Gradisa je posredoval zanimive informacije, da je to podjetje ponudilo integracijo vsem sosednjim gradbenim podjetjem, da bo z gradnjo lastnega bloka pospešeno rešilo stanovanjsko vprašanje svojih delavcev in da pri njih ZK deluje dobro.

Železarna Ravne je naredila razmeroma zelo veliko za dobro obveščanje delavcev prek delovnih skupin, ki razpravljajo o vseh važnejših zadevah v podjetju, in pri uvajanju delavske kontrole (javnost osebnih dohodkov). Je pa ZK v tovarni zelo poglobljeno obravnavala pismo tov. Tita ter vztraja na stališču, da nikakor ni mogoče pisma odložiti po trikratnem, štirikratnem branju, ampak ga je treba pojmovati kot poziv k trajni aktivnosti. Samokritično so ugotovili pomanjkljivo izobrazbo na področju marksizma, kjer se bodo izpopolnili, sklenili pa so dve pomembni stvari: pritegniti čimveč delavcev (tudi nekomunistov) k političnemu odločanju, s čimer

pa bi delavci seveda prevzemali tudi soodgovornost za te odločitve ter odločneje se povezati z organizacijo ZK v kraju, ker so mnogi problemi skupni in bi bilo napačno, da bi komunisti v železarni obravnavali samo problematiko znotraj tovarniškega plota.

Vpliv ZK na kadrovske politiko v občini je nedvomno tema za kakšno kasnejšo, temeljito pripravljeno konferenco, saj je to področje tako kompleksno, da več kot le na nekaterih plasteh živo reže v gospodarsko življenje (dobri kadri so enako pomembna naložba kot dobri stroji), v samoupravljanje (samo strokovnjaki z izrazitim političnim posluhom in ustreznimi moralnimi kvalitetai lahko spodbujajo samo-

upravljanje) in v življenje posameznikov (izbira poklica, stopnja izobrazbe itn.).

Naposled se je zvrstilo še nekaj pomembnih akcijskih pozivov, ki pa nedvomno vsak zase terjajo ustrezno proučitev. Tako npr. zahteva po vsebinskem in pretehtanem družbenem dogovarjanju nasproti mehanicističnemu pošiljanju pogodb v podpis, o izboljšanju strukture ZK v posameznih delovnih organizacijah ter o ustanavljanju osnovnih organizacij ZK v vsaki TOZD.

Konferenca je soglasno izvolila naslednje delegate za IV. konferenco ZKJ: Valterja Mastna, Milana Fekonjo in Miro Walta, verificirala pa je na predlog CK ZKS za njegove nove člane naslednje tovaršice: Igorja Uršiča, Franca Šalija in Eda Pogorevca.

M. K.

AKTUALNO PRI NAS

Ustanovitev TOZD

Konec decembra so naši delavci izrazili voljo, da ustanovijo TOZD, hkrati pa tudi, da se TOZD združijo v podjetje Železarno Ravne. Zato je bilo naročeno komisiji, da izdela samoupravni sporazum, ki bo urejal odnose med TOZD znotraj podjetja, v vsaki TOZD in v podjetju kot celoti. Tak predlog je bil izdelan in dostavljen v razpravo vsem delavcem.

Po prvotnem načrtu bi morala biti ta razprava v enem mesecu zaključena in bi morali samoupravni sporazum podpisati v začetku aprila. Vendar so bila ob izdelavi predloga tega sporazuma znana šele ustavna dopolnila brez ustreznih tolmačenj. Zato komisija kljub prizadevanju, da bi v predlogu samoupravnega sporazuma zadostila vsem idejnim rešitvam, ki jih ta dopolnila dajejo, posebno pri določitvi statusa skupnih služb, pri upravljanju s stano-

vanji in pri pristojnostih samoupravnih organov, ni uspela v celoti nakazati rešitev, ki pa so danes že precej jasnejše.

Po izdelavi predloga se je pričela širša družbena akcija za pojasnjevanje ustavnih dopolnil, ki je razrešila marsikatero dilemo. Z zadnjimi TV oddajami tov. Kardelja se kažejo rešitve sploh mnogo bolj razločno.

Vemo, da je naša železarna skupaj z drugima dvema železarnama združena v združeno podjetje slovenske železarne in bo v bodoče podpisan poseben samoupravni sporazum, ki bo urejal odnose med posameznimi železarnami ter določal, katera opravila bomo opravljali skupaj na nivoju ZPSŽ.

Ker je ta sporazum šele v pripravi, moramo pa z njim uskladiti nekatera določila, to spet delno zadržuje končno sprejetje našega sporazuma o ustanovitvi TOZD.

Kontrola

Prav tako je bila konec februarja na pobudo občinskih organov ZK in po sklepkih našega poslovnega odbora imenovana komisija z nalogo, da ugotovi možnosti in pripravljenost pristopa nekaterih manjših podjetij v koroški regiji kot TOZD k Železarni Ravne.

Samoupravni sporazum, ki ga bomo v končnem besedilu podpisali, mora zato upoštevati že tudi možnost vključitve TOZD zunaj sedeža matičnega podjetja.

Vsi našti problemi so povzročili delno zakasnitev sprejetja samoupravnega sporazuma, naša želja pa je, da sporazuma, ko ga bomo enkrat sprejeli, ne bo treba v najkrajšem času ponovno dopolnjevati. Po razpravah v delovnih skupinah naj bi bil ta sporazum sprejet v maju.

Osebnih dohodki na vpogled — prvi korak k uresničevanju delavske kontrole

Sredi aprila smo v naši železarni prvič dobili vpogled v osebne dohodke tako sodelavcev vsak v svojem obratu oziroma oddelku ali službi kot vodilnih delavcev oziroma onih, ki imajo OD nad 3.500 din, obenem pa tudi tistih z najnižjimi OD v celem podjetju. Za slednje smo videli le poprečke, za prve pa kar točne kopije plačilnih listov.

Na ta način smo pri neposrednih sodelavcih lahko spoznali vso razčlenitev enomesečnega OD na posamezne postavke, pri ostalih pa je bil prikazan samo seštevek, torej končna vsota, pri kateri seveda niso

bile razvidne njene sestavine (npr. nadure, nočno delo, stalnost itd.), pa je površen pregled lahko ponekod povzročil tudi presenečenje, saj so npr. OD nekaterih kvalificiranih delavcev precej presegali OD nekaterih inženirjev.

Čeprav pa smo se pri tem prvem dejanju delavske kontrole (ki se bo razumljivo iz meseca v mesec izpopolnjevala ter nas seznanjala tudi s proizvodnjo, doseganjem plana itd.) srečali s še ne povsem obdelanimi podatki, je splošni vtis tak (razprave v delovnih skupinah seveda še tečejo), da smo ob »pogledu v sosedov žep« izpričali razveseljivo zrelost in treznost. Skoraj v ravnotežju so mnenja, da ima kak vodilni tovariš prevelike OD, s tistimi, ki menijo, da ima drugi vodilni tovariš celo še prenizke.

Tu in tam se je pokazalo, da niso bili vsi vodje delovnih skupin enako dobro pripravljeni za razlago te snovi na sestankih in za odgovore na vprašanja sodelavcev. To je le eno opozorilo več, kako je vodenje delovnih skupin resna in odgovorna naloga, ki je ne gre jemati z lahke plati. Gotovo je boljša ena priprava več kot pomanjkljivo obveščanje cele skupine sodelavcev.

Vpogled v osebne dohodke bo odslej možen vsak mesec, se bo pa tem podatkom v bližnji prihodnosti pridružilo toliko drugih, enako in bolj pomembnih, da se bodo dnevni redi sej delovnih skupin zelo popestrili, mnenja in sklepi teh sej pa bodo dobivali vedno večjo težo.

M. K.

Izobrazba - osnovni pogoj gospodarstva

Sodoben družbeni, znanstveni — tehnični in tehnološki napredek prinaša v življenje vsak dan nove spremembe. Tem spremembam pa je človek vedno teže kos le s tistim znanjem, ki ga je pridobil v šoli, pa če imam v mislih le osnovno šolo ali pa fakulteto. To znanje zahteva dopolnitve, ki so plod znanstvenih dosežkov in spoznanj, ki jih je čedalje več. Medtem ko je včasih proizvodni proces spodbujal razvoj znanosti, je danes ravno obratno, zdaj je znanstveni napredek tisti dejavnik, za katerega lahko upravičeno trdimo, da je gibalno razvoja proizvodnje. Toda ta razvoj, ki vnaša v proizvodnjo in razumljivo tudi v družbene odnose številne koristne spremembe, ne bo prinesel pričakovanih in zaželenih rezultatov, če mu človek — proizvajalec ne bo sposoben slediti s svojim znanjem.

Uporaba zapletenih delovnih sredstev in sodobne organizacije dela ter izvajanje delovnega procesa je odvisna od vsebine in ravni splošne in strokovne izobrazbe človeka ter od njegovih sposobnosti, da ustvarjalno uporablja dosežke znanstveno — tehnološke revolucije. Za uspešno opravljanje teh nalog je potrebno novo znanje, torej dodatno izobraževanje ob delu, kot strokovnjaki v zadnjem času imenujejo takšne izobraževalne oblike. Dopolnilno izobraževanje pridobiva pomen tudi v naših razmerah. Toda pri tem ugotavljamo, da izobrazbena in kvalifikacijska struktura zaposlenih še vedno ni na tisti ravni, ki jo zahteva naša pot razvoja.

Tehnični razvoj in opremljenost delovne organizacije zahtevata višjo stopnjo strokovne usposobljenosti zaposlenih, toda ne samo vodilnega in vodstvenega kadra, ampak tudi neposrednih proizvajalcev. Zato mora izobraževanje ob delu potekati postopno, usmerjeno pa mora biti k večji izobrazbeni ravni vseh proizvajalcev v skladu z razvojem delovnih sredstev in materialne podlage družbe.

Vključevanje delavcev v izobraževalne procese in načine usposabljanja za določene naloge v delovni organizaciji — najsi bodo te

ki so se dodatno izobraževali, povečal samo v Sloveniji in Črni gori, medtem ko se je v vseh drugih republikah zmanjšal.

Razlogi za to so bili gospodarska moč delovnih organizacij, rezerve delovne sile, ki jih še vedno imamo, in ne nazadnje tudi odhajanje naših delavcev v tujino.

Izobraževanju posvečajo skrb večje gospodarske organizacije, ki imajo sodobnejša delovna sredstva in hitreje uvajajo sodobno tehnologijo. To je sicer prav, pomeni pa tudi, da imajo manjše delovne organizacije še manj možnosti za napredek in uspešnejše poslovanje.

Po analizi zavoda za šolstvo SRS o izobraževanju v delovnih organizacijah, ki je bila izdelana v letu 1971, naj bi delovne organizacije, ki zaposlujejo več kot 1200 delavcev, imele izobraževalne centre, izobraževalne službe pa naj bi imele delovne organizacije z 800 zaposlenimi. V delovnih organizacijah z manj kot 800 zaposlenimi naj bi bilo izobraževanje dodatna naloga neke strokovne službe v podjetju.

Kakšne so razmere v naši železarni?

O izobraževalni politiki v naši tovarni smo lahko obširno zvedeli iz februarske številke Informativnega fužinarja. Avtor je zelo prepričljivo razčlenil trenutne razmere izobrazbene sestava, redno izobraževanje vseh vrst šol, izredno izobraževanje, izobraževanje ob delu in podiplomske študije. Toda zdaj se mi da je to kljub vsemu za takšno tovarno, kot je naša, s takšnim raznovrstnim asortimajem premalo. Ne le da ljudem na nekaterih vodilnih mestih primanjkuje znanja za uspešno vodenje, temveč je čutili pomanjkanje dodatnega, če ne tudi osnovnega znanja na delovnih mestih v proizvodnji, v obratih tudi na najbolj zastavljenih delovnih mestih. Brez korigiranih je uvajanje sodobne tehnologije dela s sodobnimi stroji in napravami, če delavci, ki z njimi upravljajo, ne vedo osnovnih pravil o njih. Ne bom pretiraval, če rečem, da ne vedo niti tega, da je neki stroj ali napravo treba na začetku dela podmazati in ob koncu dela očistiti. Samo pomislite, koliko bi se stanje izboljšalo, če bi se s stroji pravilno ravnovali. Stroj bi lahko dalj časa delal in dal bi od sebe mnogo več ter kvalitetnejše izdelke.

Mislím, da bo naloga vseh nas glede dodatnega izobraževanja ob delu, morala biti namerjena v to smer. O tem se bo treba pogovoriti na sestankih delovnih skupin po oddelkih, v sindikalnih organizacijah, v ZK ter ob službi, ki so odgovorne za izobraževanje, odločno zahtevati, da se v tej smeri naredi več. Zanimanje za dodatno izobraževanje pa bo med ljudmi poraslo, če bo sleherni čutil, da od tega ima korist, prav zato pa bo kazalo v bodoče nekoliko spremeniti politiko nagradjevanja, upoštevajoč izobrazbene sposobnosti posameznikov.

Ali nam sistematizacija šol ustreza?

Že na začetku članka smo ugotovili, da je znanje, pridobljeno v šoli, premalo, da je lahko edino v dopolnilnem izobraževanju. Tako govorimo o nenehnem izobraževanju ali o drugih besedah o integraciji dela, učenja in življenja. Znanstveno — tehnološka revolucija, ki je v večji ali manjši meri zajela prav vse države sveta, ruši tradicionalno delitev življenja na obdobje učenja, obdobje dela in tako imenovano upokojsko življenje. To pomeni, da se bo moral človek vse svoje življenje učiti, izpopolnjevati svoje znanje. Prav sposobnost učenja postaja ena najpomembnejših lastnosti sodobnega človeka, bolj pa bo to veljalo za človeka 21. stoletja.

Izobraževanje ob delu torej postaja zelo pomemben dejavnik v večanju storilnosti dela, krepitvi gospodarske moči in uspešnem razvoju delovnih organizacij. Tako na primer poljski ekonomist Bogdan Sucholski ugotavlja, da so bili v 19. stoletju odločilni dejavniki gospodarskega tekmovanja med podjetji državane surovine in kapital, zdaj pa so razmere bistveno drugačne. Danes so takšen odločilni dejavnik delovni ljudje, zlasti njihova izobrazbenost. Prav tako značilne so tudi besede Francoza Jeana Jacquesa Servana — Schreiberja: »Izobraževanje, razvoj in izkoriščanje inteligence — to je edini vir napredka in blagostanja. Drugega vira ni!«

V tem razmišljanju pa nikakor ne moremo še mimo nečesa. Izobraževanje ob delu je ka-

S sej kolegijских izvršilnih organov

Na sejah meseca aprila sta tako poslovni odbor kakor tudi odbor za splošne zadeve največ razpravljala o predlogih in gradivu, ki je bilo posredovano delavskemu svetu.

Na poslovnem odboru je bil tako govor o planu razporeditve sredstev za nadomestila v osnovna sredstva in nove naložbe v letošnjem letu in namenski razdelitvi sredstev sklada skupne porabe.

Ceprav bomo letos ob upoštevanju sredstev amortizacije, poslovnega sklada in kreditov za nadomestitev in nove naložbe v osnovna sredstva razpolagali s precejšnjimi sredstvi, pa nam jih bo, ker je precejšen del sredstev že angažiranih iz naložb v prejšnjih letih, letos ponovno primanjkovalo. Zato bo treba, tako je bilo poudarjeno, letos najprej upoštevati že načete investicije, odpravo ozkih grl, potrebe proizvodnje in šele nato naj bi prišle na vrsto tudi druge potrebe tovarne. Skratka zasleto dovoli bo treba dva osnovna cilja, in sicer da razpoložljivih sredstev ne bomo preveč drobičili in da jih bomo vlagali tam, kjer se nam bo do najprej vračala. Na teh predpostavkah je bil sporazumno z enotami in strokovnimi službami tudi izoblikovan predlog, ki je bil posredovan delavskemu svetu.

Znano je, da ob potrditvi zaključnega računa ni bila potrjena namenska razdelitev sredstev sklada skupne porabe. Predlog, ki ga je pripravila strokovna služba, je bil po zaključku, sprejetem na delavskem svetu, posredovan v javno razpravo prek delovnih skupin. Razprava o predlogu je bila zdaj v tovarni zaključena. Razprave na delovnih skupinah so bile različne, različna pa tudi mnenja in razni dodatni predlogi, kako in za katere namene naj se sredstva letos uporabijo. Z namenom, da bi predlog razdelitve vseboval kar največ stališč in predlogov, izraženih v razpravi, je poslovni odbor imenoval posebno komisijo z nalogo, da pregleda vse zapisnike delovnih skupin in skuša ugotoviti izražena mnenja ter predloge. Komisija, ki je z delom končala, v svojem poročilu ugotavlja, da imamo v tovarni 147 delovnih skupin in da je o predlogu, sodeč po številu zapisnikov, razpravljalo 118 delovnih skupin. S predlogom, kot je bil posredovan v razpravo, je soglašalo 36 delovnih skupin. 27 delovnih skupin je menilo, da je treba povečati sredstva za gradnjo družbenih stanovanj. 15 delovnih skupin je menilo, da bi bilo treba zmanjšati sredstva sklada skupne porabe in jih prenesti na poslovni sklad. Bili so tudi predlogi, da naj bi se povečala sredstva, namenjena za šolstvo in otroško varstvo, da bi bilo pri razdelitvi treba upoštevati tudi sredstva za ureditev Čevčova. Nekaj delovnih skupin je menilo, da bi bila potrebna večja sredstva za potrebe Portoroža, da bi bilo treba dodati več sredstev za telovadnico, povečati dotacijo sindikatu in podobno. Če so bili na eni strani predlogi o delnem povečanju sredstev za posamezne namene, pa so bili izraženi tudi predlogi proti posameznim postavkam. S predlogom, da pričnemo z gradnjo kegljišča,

se ni strinjalo 38 delovnih skupin. 29 delovnih skupin je bilo tudi proti gradnji počitniških hiš v Valovinah. Pripombe pa so bile tudi na predlog za sofinanciranje ceste Dravograd—Libeliče, za gradnjo žičnice pri Ošvenju, adaptacijo koč na Naravskih ledinah ipd. Na podlagi poročila komisije je poslovni odbor izoblikoval izhodišča, na podlagi katerih je finančno računovodski sektor pripravil nov predlog namenske razdelitve sredstev sklada skupne porabe po zaključnem računu za lansko leto.

Iz drugih zadev, ki so bile predmet obravnave, je odbor sklenil:

upoštevajoč predlog strokovnega kolegija ter rentabilnost in ekonomičnost poslovanja se praznovanje republiškega praznika 27. aprila 1973 v tovarni prenese na 30. april 1973. To pomeni, da v tovarni vsi zaposleni 27. aprila normalno delamo, namesto tega pa smo prosti 30. aprila 1973.

Odbor je bil neuradno seznanjen, da naj bi se pripravljali načrt za gradnjo garaž ob obronkih Čevčova. Po mnenju odbora ne le, da bi Čevčove ponovno postalo gradbišče, ampak bi skrčili tudi že zdaj okrnjeni obseg zelenic. Že dosedanja gradnja raznih garaž in drugih manjših provizorijev negativno vpliva na videz naselja, vsaka nadaljnja dodatna gradnja pa bi po njegovem mnenju sedanjí videz v celoti izmaličila. Čevčove je bilo zgrajeno s sredstvi tovarne, zato nam ne sme in ne more biti vseeno, kakšen bo končni videz in ureditev tega naselja. Odbor je zato sklenil, da je tako pri občinski skupščini kakor tudi urbanističnem biroju Ravne na Koroškem treba ostro protestirati in zahtevati, da se morebiti izdana dovoljenja za dodatno gradnjo garaž takoj prekličejo.

Letos naj bi v tovarni dobili nov kvantometer. Z namenom, da bi kvantometer po dobavi lahko takoj usposobili za normalno delovanje, je bilo inž. Janezu Permanu, inž. Evi Perman in Alfonzu Pavšerju odobreno službeno potovanje v Svico, kjer naj bi se pri dobavitelju kvantometra strokovno usposobili za delo z novo napravo. Potovanje bo za vse tri skupno z udeležbo na tečaju trajalo po 7 dni.

Upoštevajoč predlog in mnenje komisije za ocenjevanje strokovnih elaboratov je bila Milanu Miklavcu in Jožetu Potočniku v smislu 40. člena pravilnika o delitvi OD bonificirana delovna doba za čas, ki je v obeh primerih potreben za prehod iz druge v tretjo strokovno skupino višje strokovnih delavcev.

Odbor je bil tudi seznanjen, da je v tovarni ponovno prisoten problem betonskega železa za individualne graditelje stanovanjskih hiš. Z namenom, da bi se zadeva uredila, je zadalžil vodstvo komercialnega in kadrovskega splošnega sektorja, da preučita možnost, da se betonsko železo nabavi v eni od drugih železarn oziroma da se, če ta možnost ne bo podana, dogovorita z vodstvom enote I, da se betonsko železo kot pred leti, tudi letos izvalja v naši tovarni.

Odbor za splošne zadeve

Pogojev in kriterijev za odobritev dolgoročnega posojila zaposlenim za individualno gradnjo stanovanj v naši tovarni normativno zdaj nimamo urejenih, nimamo pa normativno urejenih tudi prevozov na delo in povračilo prevoznih stroškov. Oba predloga, ki sta ju pripravili strokovni službi, sta bila predmet obravnave na seji odbora za splošne zadeve. V utemeljitvi za normativno ureditev prevozov in povračila prevoznih stroškov je bilo povedano, da imamo prevoz za zaposlene, ki se dnevno vozijo na delo, pogodbeno urejen s podjetjem Viator in da se dnevno vozi na delo okrog 1390 članov naše delovne skupnosti. Znano je, da se pri prevozih občasno pojavljajo določeni problemi. Vse to narekuje potrebo, da je treba zadevo normativno urediti. S predlogom se določajo službe, odgovorne za spremljanje problematike prevozov, določajo območja, znotraj katerih zaposleni niso upravičeni do povračila za prevoz in določa znesek, ki naj bi ga upravičenci do prevoza plačevali pri ceni mesečne vozovnice. Po predlogu naj bi se udeležba pri ceni mesečne vozovnice povišala od sedanjih 20 na 35 din ne glede na oddaljenost, od koder se posamezniki vozijo na delo.

Za pogoje kreditiranja individualne gradnje stanovanj je bilo povedano, da je bila doslej ustaljena praksa, da je pogoje in kriterije vsako leto določil za to pristojen samoupravni organ. Lani se je v tovarni že pristopilo k pripravi novega predloga pravilnika o delitvi in kriterijih za odobritev posojila za stanovanjsko izgradnjo. Zdaj, ko smo v tovarni pristopili k ustanavljanju temeljnih organizacij združenega dela, bo tudi to področje treba na novo urediti skladno z določbami samoupravnega sporazuma. Predlog novega pravilnika bo zato lahko izdelan šele, ko bo sprejet samoupravni sporazum. Pa tudi sicer se na področju kreditiranja gradnje stanovanj pripravljajo novi predpisi, ki zdaj še niso znani. Predloga pravilnika, ki je bil pripravljen, zato iz naštetih vzrokov ni bilo mogoče posredovati v javno razpravo in potrditev. To

Skozi mrežo

kor smo ugotovili, nedvomno eden najpomembnejših dejavnikov nadaljnjega razvoja našega gospodarstva in njegove večje uspešnosti, torej tudi korak k stabilnemu gospodarstvu. Vendar naša pozornost ne sme veljati le dopolnilnemu izobraževanju, pač pa tudi samega šolskega sistema. Naše današnje šole — to velja predvsem za gimnazije in nekatere druge srednje šole ter v veliki večini tudi za fakultete — so vse premalo povezane z neposredno proizvodnjo, z delom. Prav na tem področju bo treba v reformi šolskega sistema storiti pomembne ukrepe oziroma spremembe. In še nekaj! V programih izobraževanja ob delu je treba zajeti prav vse zaposlene, še posebno skrb pa velja mladim delavcem, ki se šele zaposlujejo. Poskrbeti moramo, da se bo njihovo izobraževanje v šoli nadaljevalo z izobraževanjem ob delu. Kajti današnji človek se mora izobraževati in dopolnjevati svoje znanje skozi vse življenje, ne le v šoli, četudi je ta še tako kakovostna in sodobna. To je osnovni pogoj gospodarstva.

-ca

pa narekuje potrebo, da je treba za letošnje leto posebej določiti pogoje in kriterije, ki naj veljajo za odobritev dolgoročnega kreditiranja zaposlenim za individualno gradnjo stanovanj. Na predlagane pogoje v razpravi ni bilo posebnih pripomb, rečeno pa je bilo, da je pri kreditiranju treba upoštevati tudi adaptacije stanovanj in stanovanjskih hiš in dodati določbo, da tisti zaposleni, ki so lani prevzeli obveznost, da bodo izpraznili stanovanje, do katerega ima razpolagalno pravico naša tovarna, letos do dodatnega kredita niso upravičeni. Predlog sklepa je bil zato z navedenima dodatkom posredovan delavskemu svetu.

Odbor je bil tudi seznanjen s predlogom cene dnevnega penziona v našem počitniškem domu v Portorožu za letošnje leto. Po kalkulaciji naj bi cena dnevnega penziona v tem domu letos znašala 58,25 din. Cena pa je po mnenju predlagateljev za naše razmere previsoka, zato so predlagali, da se določi v nižjem znesku. Predlagani sta bili dve možni rešitvi. Po prvem predlogu bi zaradi nižje cene dnevnega penziona bilo v počitniškem domu po sedanjih izračunih 96.000 din izgube, po drugem pa 72.000 N din. Poleg drugih kriterijev, ki so ob vpisu veljali že lansko leto, so predlagatelji letos predlagali še dodatne kriterije, da bi ob razpisu imeli prvi dan vpisa prednost le tisti zaposleni, ki so upravičeni za svoje otroke na otroški dodatek in v zadnjih petih letih v počitniškem domu niso letovali. V razpravi je bilo ponovno načeto vprašanje čistoče, reda in vzdrževanja doma, poudarjeno pa tudi, da naj bo zaradi večjega reda in vsega drugega naš dom zaprtega tipa. Po razpravi je odbor sklenil:

Za počitniški dom v Portorožu se določijo cene dnevnega penziona, kot sledi:

— za aktivne člane delovne skupnosti in najožje družinske člane (žena, mož, otroci) ter upokojeince tovarne za odrasle 42 din, otroke do 10 let starosti 25 din, od 10 do 14 let 37 din;

— za družinske člane aktivno zaposlenih v tovarni, ki so zaposleni v drugih delovnih organizacijah na področju SFRJ, zaposleni na ZPSZ, ZJZ in Metalurškem inštitutu za odrasle 48 din, za otroke do 10 let starosti 19 din, za otroke od 10 do 14 let 32 din;

— za družinske člane aktivno zaposlenih v tovarni, ki so na delu v inozemstvu, 58 din.

Potrdijo se cene dnevnega penziona za tiste upravičence, ki bodo v domu samo na hrani, stanovali pa bodo izven doma kakor tudi cene posameznih obrokov dnevnega menija.

K pogojem za vpis in prijavo, ki so bili sprejeti lansko leto se doda še pogoj, da imajo prvi dan vpisa prednost le zaposleni z družino, ki za svoje otroke dobivajo otroški dodatek in zadnjih pet let v počitniškem domu niso letovali.

V ceni dnevnega penziona ni vračunana turistična taksa. Ker je cena nižja od kalkulacijske cene, je zato predlagati delavskemu svetu, da tovarna krije razliko v ceni oziroma počitniškemu domu prizna izgubo, ki bo zaradi tega pri poslovanju letošnje leto nastala.

Potrjen je bil predlog komisije za ocenjevanje strokovnih elaboratov in inž. Dušanu Vodebu, zaposlenemu v energetskem gospodarstvu, za uspešno izdelano nalogo »Izračun ogrevne kovaške peči« odobrena enkratna nagrada v znesku 400 din.

Ugodil se prošnji gasilskega društva Prevalje in se jim za njihove potrebe odstopi prometno nesposobni orodni avtomobil gasilskega društva naše tovarne. V zvezi s sklepom je predlagati komisiji za osnovna sredstva, da predlaga prenos in odpis.

Oba odbora sta v okviru svojih pristojnosti razpravljala še o nekaterih dodatnih vlogah in prošnjah, s katerimi so se posamezniki obrnili na njun naslov. O odločitvah in sklepih, ki so bili s tem v zvezi sprejeti, pa so bili prizadeji pisмено osebno obveščeni.

- et

Janez Gorjanc

VLEČNI STROJI-RAVNE

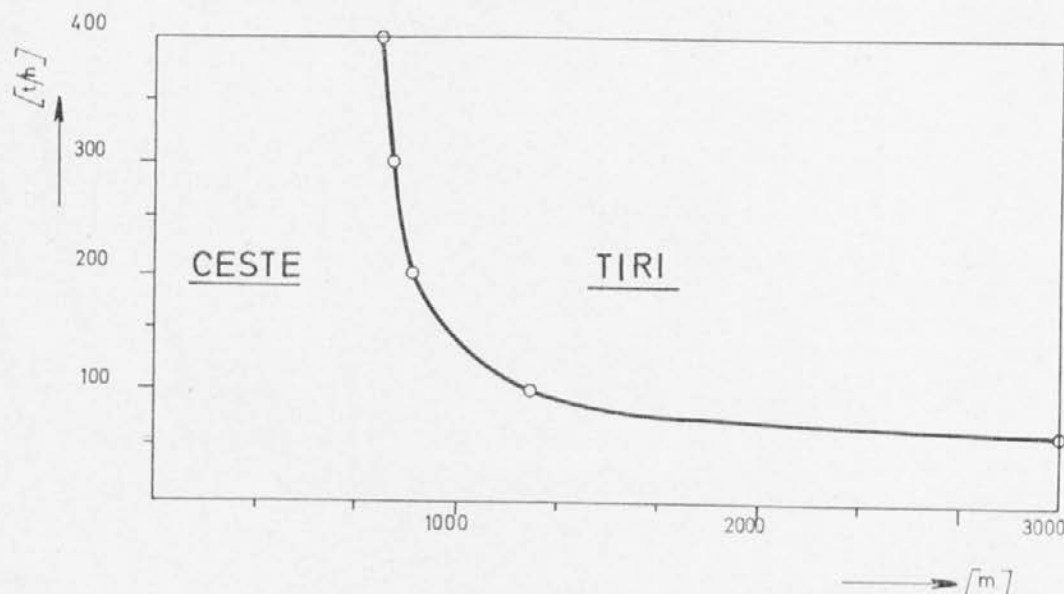
Projektant topilnice I naše železarne je leta 1948 predvidel dovoz vložka ter odvoz ingotov in jeklene litine po industrijskem tiru širine 600 milimetrov. Drugi projektant topilnice II je okoli leta 1965 predvidel dovoz vložka po normalnem tiru, odvoz vročih ingotov v pečno lopo valjarne pa prav tako po industrijskem tiru širine 600 milimetrov.

Za dovoz vložka k naknadno zgrajenim elektroobločnim 10- in 25-tonskim topilnim pečem se je pa pokazalo, da so industrijski tiri 600 milimetrov širine preozki, da bi po

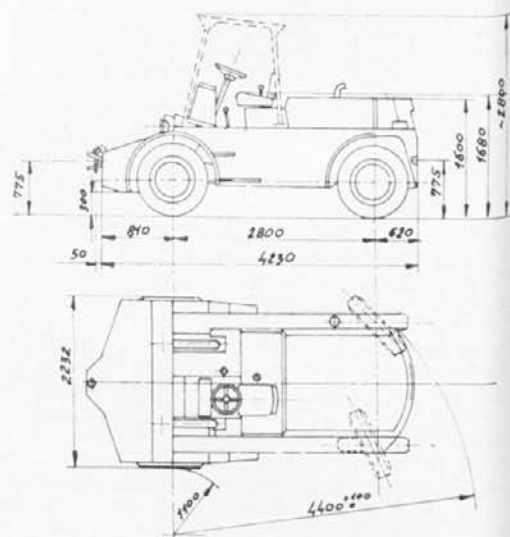
njih lahko varno prevažali vložek v košarah premera 2,5 m in neto težo vložka 15 ton k temu naknadno zgrajenim obločnim pečem v topilnici I.

Krivulja gospodarnosti prevozov po cestah in tirih (glej skico) je tudi pokazala, da bi bil tak dovoz vložka k talilnim pečem po tiru zelo negospodaren in oviran z drugimi vozili na tiru.

Ekonomska rešitev dovoza vložka k elektroobločnim pečem v topilnici I je narekovala le: cestno vozilo oziroma cestni vlačilec s prikolico košare in širine koles 2,5 m.

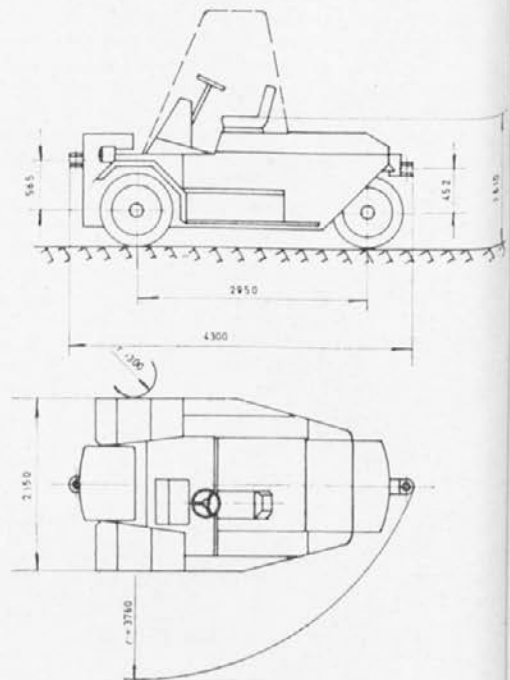

Krivulja gospodarnosti prevozov po cestah in tirih

Vlečni stroj 7,5 ton za vlečno silo 42 mkp
Orientacijska celotna teža 12100 kp, teža Litostroj je 7700 kp

Podjetje SKIP v Savinjski dolini je po načrtih naših konstrukterjev izdelalo primerne prikolice; ostalo pa je odprto vprašanje vlečnega stroja vlečne sile vsaj 30 mkp. Domača podjetja takih primernih vlečnih strojev niso nikjer izdelovala in jih še danes nimajo v rednem proizvodnem programu. Le inozemska podjetja so ponudila primerne vlečne stroje — vlačilce — tako visoko ceno, da smo morali vsak načrt o nabavi tako dragih strojev opustiti.

Vlečni stroj 5 ton za vlečno silo 30 mkp

Ostala nam je še edina možnost, namreč ta, da sami izdelamo primeren vlečni stroj — iz pogonskega motorja in menjalnika iz tovarne avtomobilov v Mariboru, — iz nosilnega ogrodja 5-tonskega viličarja in krmilja tovarne Litostroj iz Ljubljane in — iz manjkajoče konstrukcije in elementov, izdelane po lastnih zamislih in načrtih.

Ob vzornem sodelovanju posebno s strokovnjaki iz tovarne Litostroj nam je leta 1962 uspelo izdelati lastni vlečni stroj vlečne sile 30 mkp in hitrosti premikanja 30 km na uro. To je tudi pomenilo dokončno in ekonomsko rešitev dovoza vložka

10- in 25-tonskim elektroobločnim topilnim pečem v topilnici I po cesti na povsem varren in sodoben način.

(Glej skico: vlečni stroj 5 ton na str. 3)

Med šestletnim obratovanjem tega stroja za dovoz vložka k elektroobločnim talilnim pečem v topilnico I nam je ta nudil tudi dovolj dragocenih izkušenj in podatkov za zgraditev močnejšega vlečnega stroja za odvoz vročih ingotov iz obeh topilnic v pečno lopo valjarne.

Kot že uvodoma omenjeno, je bil odvoz vročih ingotov iz topilnice II v pečno lopo valjarne predviden le po industrijskem tiru širine 600 milimetrov predvsem zato, ker tudi še tedaj ni obstajala možnost nabave primerne vlečnega stroja iz domače proizvodnje. Nabava primerne vlečnega stroja iz inozemstva nam je pa bila še težje dosegljiva kot nabava vlečnega stroja za dovoz vložka k elektroobločnim topilnim pečem v topilnico I.

Tako je ostala zopet edina možnost za ekonomsko in sodobno rešitev vprašanja odvoza vročih ingotov iz topilnice II: ponoviti pot, ki nas bo zopet pripeljala do zgraditve močnejšega vlečnega stroja iz elementov, izdelanih v domačih tovarnah, in elementov, izdelanih po lastnih načrtih, upoštevajoč izkušnje, pridobljene s prvim vlečnim strojem.

Te izkušnje ter zopet vzorno sodelovanje strokovnih sodelavcev tovarne Litostroj so pripomogle k temu, da je bil vlečni stroj 7,5 ton za prevoz vročih ingotov v neto teži po 25 ton izdelan že do konca leta 1968.

(Glej skico: vlečni stroj 7,5 ton na str. 3)

Prikolice za ta vlečni stroj je izdelala zopet po naših zamislih tovarna vozil Gorica, Šempeter pri Gorici. Oba vlečna stroja 5 in 7,5 ton obratujeta na ključnih delovnih mestih v železarni že po več let v dokaz solidne in ekonomske rešitve problema prehoda s tirnega na cestni medobratni promet v naši železarni.

(Glej skico: karakteristika vlačilcev — Ravne)

Prava posebnost teh strojev je minimalni polkrog obračanja. Ta povečuje vrednost tem vlečnim strojem pri obratovanju med ozkimi prehodi, med obrati in majhnimi krivinami zavijanja ter pri obračanju v naši železarni.

Vredno si je tudi pobliže ogledati stroške izdelave opisanih vlečnih strojev doma v primerjavi s cenami iz uvoza za enakovredne stroje:

Stroški doma izdelanih vlečnih strojev s po eno rezervo so znašali 481.291,30 N din

Cena iz inozemstva ponujenih enakovrednih vlečnih strojev s po eno rezervo pa znaša 2.738.875,00 N din

Tako znaša čisti prihranek z doma izdelanimi vlečnimi stroji brez upoštevanja carine: 2.257.583,70 N din

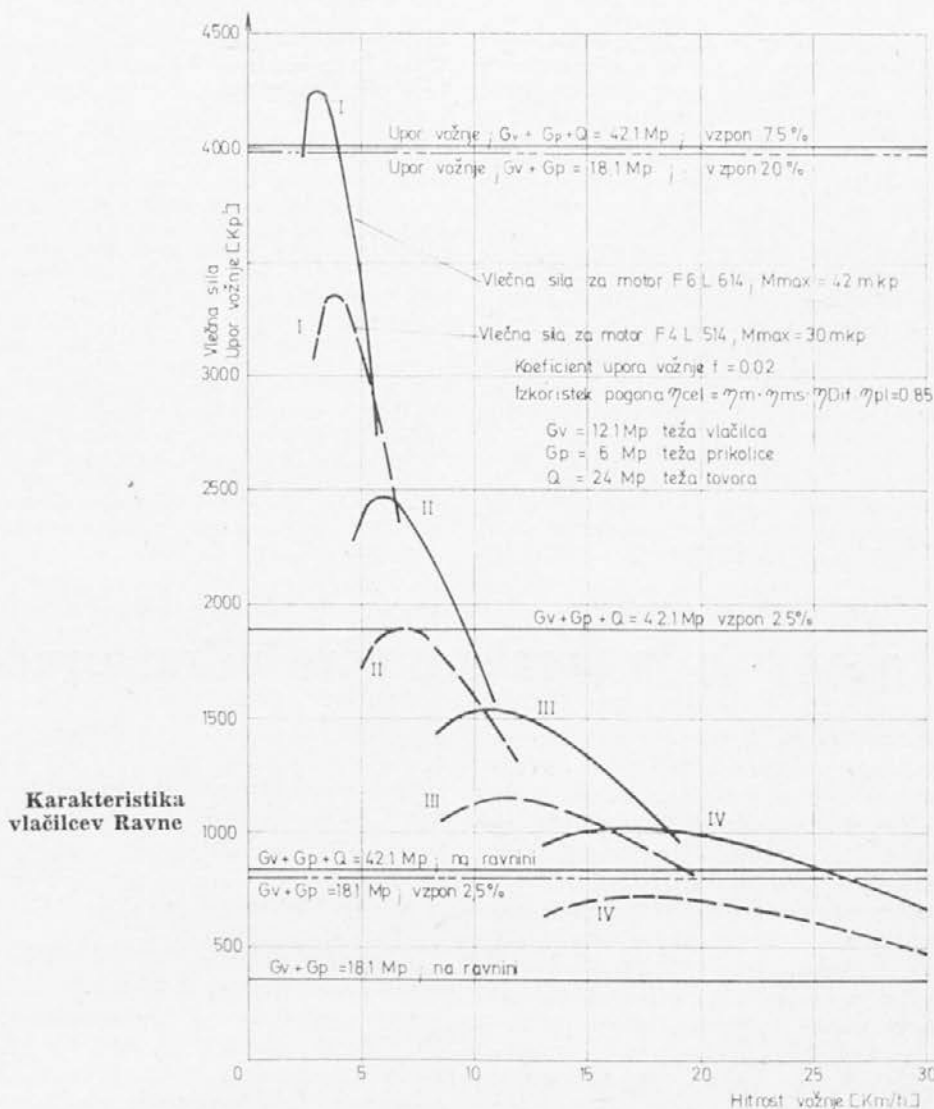
Ako pa pogledamo prihranek pri prevozu vročih ingotov po tiru ali cesti, vidimo: obratovalni stroški pri prevozu vročih ingotov po tiru znašajo 139,91 N din/uro, obratovalni stroški pri prevozu vročih ingotov po cesti pa znašajo 45,56 N din/uro.

Tako prevažamo vroče ingote s cestnimi vozili za 94,35 N din/uro ceneje.

Pri spremljanju obeh strojev v obratovanju, odklanjanju manjših pomanjkljivosti in okvar ter tekočem vzdrževanju pa

izrekam vsem ožjim strokovnim sodelavcem, mehanikom in voznikom vse priznanje za dosežen skupni uspeh pri prehodu

s tirnega na cestni premik materialov, ki je tudi odraz sodobne tehnologije dela v notranjem prometu.

Konferenca sindikata jeseniških železarjev

Na povabilo osnovne organizacije sindikata Železarne Jesenice sva se dva naša predstavnika udeležila njihove konference, ki je potekala v zelo odprtem in delovnem vzdušju. Med gosti so bili predsednik komisije za samoupravljanje ZSJ, predsednik republiškega odbora industrije in rudarstva ZSS, generalni direktor slovenskih železarn itn.

Ob pregledovanju materiala za konferenco dobi občutek, da je način organiziranosti sindikata v železarni Jesenice dober. Ob tovarniškem odboru in nadzornem odboru je še devet komisij. Te sežejo prav na vsa področja delovanja, tako da je skoraj nemogoče, da gre kaj mimo sindikata. Druga oblika sestajanja je aktiv predsednikov sindikalnih odborov; ta oblika dela je pri nas še neznana.

Občni zbori sindikalne organizacije po obratih so bili končani 6. januarja 1973, nato je komisija za delo s sindikalnimi odbori izdelala analizo, v kateri ugotavlja: sindikalni odbori ne sodelujejo dovolj s članstvom, z delovnimi skupinami in obratovodstvi. Zato so ustanovili koordinacijske odbore, ki bi povezovali delo in delovali v delovni enoti. V železarni Jesenice imajo 256 delovnih skupin, katere imajo že s samoupravnim aktom urejen status za delovanje in sestajanje. Delovna skupina je temeljna oblika samoupravljanja in je že prerasla nekatere oblike samouprave. Komisija za prošnje in pritožbe v svojem poročilu ugotavlja poleg drugega, da je v letu 1971 razdelila 10,8 milij. S din, v 1972. pa 12,8 milij. S din.

Iz materiala ugotoviš, da je rekreacija delavcev na solidni ravni, da se je možno vsaj dvakrat tedensko rekreirati, da ustanavljajo interesne skupine, katerih iniciatorji so posa-

mezniki. Poleg tega je zelo razvito izletništvo, saj je to najbolj razširjena in najbolj množična oblika rekreacije delavcev v železarni. Izlete prirejajo v Istro, kjer so pokriti bazeni, in v okoliške kraje. V letu 1971 so imeli 40,3 milij. S din, v 1972. pa 50,9 milij. S din sredstev za izlete ob 5900 članih. Ob teh dveh številkah se lahko zamislimo, da pa mi na Ravnah ne znamo ali nečemo organizirati vsaj enega avtobusa na 10 dni za redno izmenjeno letovanje v Portorožu. Sindikalni odbori so sredstva za izlete pridobivali z zaokroževanjem odstotkov gibljivega dela, iz rezervnega sklada delovnih enot, prihrankov pri materialu in s samoprispevki udeležencev izletov. S prehodom na nov način nagrajevanja v oktobru 1972 pa je uveden nov enoten način zbiranja namenskih sredstev za izlete, to je 0,36 odst. od mase neto osebnih dohodkov.

Iz blagajniškega poročila in nadzornega odbora ugotoviš, da so v dveh mandatnih dobah člani sindikata za najrazličnejše aktivnosti imeli na razpolago 249,1 milij. S din, porabili pa so 181,3 milij. S din.

Iz poročila predsednika Franca Kobentarja lahko ugotovimo, da so delovne skupine v jeseniški železarni ustanovili že leta 1970, da so odpravili upravni odbor in ustanovili deset izvršilnih samoupravnih organov. Kandidate za samoupravne organe predlaga sindikat, 54 odst. članov centralnega delavskega sveta je članov Zveze komunistov, prav tako 54 odst. pa delavcev. Jasno se je opredelil do stanovanjske izgradnje in delitve stanovanj, ki jih tudi primanjkuje. Družbena prehrana je v okviru železarne. Govor je bil o likvidnosti železarne in o gospodarjenju, na preseženje brez dolgih in utrujajočih števil.

V razpravi se je prijavilo 15 delegatov, ki so dopolnili poročilo predsednika in razpravljali o letu kvalitete in vključevanju sindikata. Fluktuacija delovne sile je za jeseniško železarno precejšen problem, saj je znašala v letu 1972 kar 12,9 odst. in ugotavljajo, da jih novo sprejeti delavci stane 155 starih tisočakov. »Delavec prav gotovo ni zadovoljen, če je o delu samo informiran, ne more pa odločiti,« je menil diskutant, ki je razpravljalo o samoupravljanju. Delovna skupina preverja izvrševanje sklepov samoupravnih organov in zakonitosti. Vodja delovne skupine mora biti dober organizator, sindikalna organizacija mora biti zelo prisotna in težišče dela prenesti na delovne skupine. Nadalje je bil govor o nalogah sindikata v splošnem ljudskem odporu. Gregor Klančnik je prikazal gospodarske in družbene podlage jekla (predvideva se za ca. 15 odst.), o potrebi nadaljnje združitve predelovalne industrije k metalurgiji. Pogovori se že vodijo, da se štiri podjetja vključijo v združeno podjetje.

O organiziranosti sindikata so zelo ostro reagirali na republiški predlog reorganizacije. Z informiranjem niso zadovoljni, čeravno je tovarniško glasilo Železar tehnik in izhaja v 8200 izvodih. Kritično so ocenili zelo slabo

povezanost glede informiranosti med tremi železarnami; tudi drugega sodelovanja je premalo.

Pojasneno je bilo, zakaj je preložen zvezni in republiški kongres, koordinacija dela tovarna—občina—republika in obratno. Ugotavljajo, da bi morda kazalo ustanoviti več TOZD, s samoupravnim aktom pa določiti vlogo, ki jo opravlja, saj je že prerasla sedanjne okvire.

Konferenca je bila tudi volilna in so izvolili vodstvo:

Franc Kobentar, predsednik, Alojz Kambič, podpredsednik, Marjan Žitnik, tajnik, Jože Osvald, blagajnik in še 11 tovarišev v izvršilni odbor pri konferenci sindikata železarne Jesenice ter 5-članski nadzorni odbor, katerega predsednik je Zupan Mirko.

Nimam namena ocenjevati dela sindikata v železarni Jesenice, ne morem pa mimo zelo močnega vtisa, da ima pozicije sindikat v železarni Jesenice, ki mu pripadajo, da je sindikat prisoten prav v vseh fazah življenja, da ne zamudi ničesar, kar je za organizacijo pomembno. Če je delo sindikata med člani železarne Jesenice tudi tako uspešno kot konferenca, potem jim samo čestitamo in si resnično tudi mi zaželimo več medsebojnega sodelovanja.

— tp —

Proizvodnja in poraba predreducirane rude

Kadar govorimo o razvoju slovenskega železarstva in razvoju železarstva v svetu, ne moremo obiti vprašanja predreducirane rude in metaliziranega vložka za proizvodnjo jekla. Pri povečanju proizvodnje jekla moramo v Jugoslaviji nujno računati tudi na povečan uvoz. Če bomo imeli klasičen postopek prek visokih peči in LD procesa za proizvodnjo jekla, bomo povečali uvoz premoga za koksanje. Če povečujemo kapacitete proizvodnje jekla z elektro pečmi, bomo morali uvažati staro železo. Prognoze navajajo, da bomo leta 1985 proizvajali v Jugoslaviji vsaj 9 milij. ton surovega jekla. Svetovna proizvodnja jekla bo pa znašala po ocenah, leta 1975 — 735 milij. ton, leta 1980 — 915 milij. ton in leta 1985 že 1,025 milij. ton.

Različni viri, ki ocenjujejo tolikšno rast svetovne proizvodnje jekla, se bistveno ne razhajajo v višini podatkov. Takšna rast proizvodnje ima za nujno posledico tudi povečano povpraševanje po potrebnih surovinah na svetovnem trgu in s tem tudi dvig cene ter proizvodnih stroškov. Zaloge kvalitetnih premogov za koksanje niso neomejene in jih bo treba racionalno izkoriščati. To vse so vzroki, da poleg osnovne ekonomike proizvodnje vsi proizvajalci surovega železa na svetu streme za tem, da bi bila poraba koksa čim nižja in da bi dobili tudi nadomestilo za metalurški koks. Znani so že podatki, da je znašala poraba koksa pri nekaterih japonskih visokih pečeh pod 400 kg na tono proizvedenega surovega železa. Drug način prihranka koksa je izogniti se proizvodnji surovega železa.

Iskanje poti, da bi proizvedli jeklo po direktnem postopku brez vmesnega procesa v visoki peči je že stara zamisel.

Prva letnica, ki jo navaja literatura za pričetek poskusov na predreducirani rudi, je 1873. Od takrat pa doslej je objavljeno že nekaj nad 60 patentov. V vseh teh letih so našli že več tehničnih rešitev, manj so bili pa uspešni pri ekonomiki postopkov. Prva industrijska naprava za predreducirano rudo je bila postavljena leta 1954 pri podjetju Hojalata y Lamina v Monterreyu

v Mehiki, kateri se je štiri leta kasneje pridružila še druga naprava, obe z dnevno proizvodnjo 700 ton. V Latinski Ameriki, kjer je postavljena in v obratovanju že vrsta naprav in druge še grade, so specifični pogoji, ki to narekujejo. Predvsem je tu zelo visoka cena starega železa.

Sredi leta 1971 so veljale naslednje cene:

Država	Cena domačega starega železa	Staro železo iz uvoza
Argentina	50 \$	70 \$
Brazilijska	55 \$	65 \$
Mehika	44 \$	52 \$
ZDA	32 \$	—

Lastna nahajališča bogate železne rude ali vsaj lažja možnost oskrbe, zemeljski plin in na drugi strani pomanjkanje starega železa ter njegova visoka cena navajajo vse več proizvajalcev jekla, da iščejo rešitev pri predreduciranju rude in metalizaciji.

Pri nas je situacija specifična in težka. Nimamo bogate železne rude, ki mora imeti 65 % Fe, nimamo cenenegega zemeljskega plina in že sedaj uvažamo staro železo. Po prognozah bo primanjkovalo čez 10 let pri nas okoli milijon ton starega železa letno. Povoda dovolj, da razmišljamo o predreducirani rudi ali bolje, o uporabi metaliziranega vložka.

Kaj je bistvo predreducirane rude? Odstraniti iz železne rude še v trdnem stanju pretežni del kisika. Znana je vrsta postopkov in inčič, katere pa vse lahko razdelimo v dve osnovni skupini. V eni od teh uporabljajo trdne reducente, t.j. premoge, pri drugi imamo pa plinaste reducente, predvsem zemeljski plin.

Od postopkov s trdnimi reducenti je najbolj poznan SL/RN. Procesov s plinastimi reducentom je več in so tudi industrijsko bolj dognani. Najbolj znani so: Midrex, HyL, Purofer, Arco. Doslej je pričelo z obratovanjem 26 industrijskih

naprav za predreducirano rudo, od teh jih je še 21 v obratovanju. Ena od teh naprav je tudi v Skopju in tudi ena od onih, ki ne obratujejo več. Obratovanje so ustavile še nekatere naprave zaradi težav pri pričetku obratovanja, za kar dolže tehnične pomanjkljivosti, pri drugih je vprašanje ekonomike proizvodnje, vse so pa imele enotno karakteristiko, trden reducent. Proces s trdnimi reducenti zaradi nedognanega engineeringa ter težav pri kontroli in regulaciji posameznih parametrov, ki vplivajo na tehnologijo, še nima polne uporabnosti za industrijsko prakso. Letos bo pričela obratovati naprava v Južni Afriki, katero gradi podjetje Krupp in na kateri pričakujejo, da so odstranili vse dosedanje pomanjkljivosti naprav na trden reducent. Počakajmo, za nas bodo ti rezultati nadvse pomembni in za vse tiste, ki imajo lastne premoge, ne pa zemeljskega plina.

Procesi s plinastimi reducenti so bolj uspešni. Leta 1970 je znašala svetovna proizvodnja predreducirane rude okoli 3 milij. ton. Lansko leto računajo, da so proizvedli že nekaj nad 6 milij. ton. Prognoze napovedujejo, da bo znašala leta 1975 svetovna proizvodnja 11,5 milij. ton, leta 1980 — 42 milij. ton in leta 1985 že 88 milij. ton metaliziranega vložka za proizvodnjo jekla. Svetovne potrebe pa bodo po predvidevanjih še višje in naj bi znašale leta 1980 — 64 milijonov ton in leta 1985 kar 124 milij. ton, pri čemer je upoštevana tudi poraba v visokih pečeh.

V metalurgiji se novitete težko uvajajo. Tako je bilo pred 20 leti s kisikovim postopkom v LD konvertorjih, tako je bilo pred dobrimi 10 leti z kontinuiranim vlivanjem jekla in tako je danes s proizvodnjo predreducirane rude oziroma metaliziranega vložka.

Razumljivo pa ne moremo postaviti vsake novitete v vsake pogoje in vsak prostor. Mini jeklarne so bile do pred kratkim neznan pojem in so bile pred 10 leti skoraj »na umiranju«, kar je predvsem prizadelo severnoitalijanska majhna železarska podjetja. Z razvojem LD procesa v svetu (sedaj je že ca. 354 milij. ton celotne svetovne proizvodnje jekla narejene po kisikovem procesu) so ponekod nastali viški starega železa, predvsem v industrijsko razvitih okolišjih, kjer ni železarske industrije. V ZDA, Franciji, Zah. Nemčiji in Angliji so in še rastejo mini jeklarne kot gobe po dežju. Te države ne uvažajo, temveč imajo celo viške starega železa. Na žalost so zrasle mini železarne tudi pri nas in tudi za te bomo morali reševati vprašanje vložka, če bo ekonomika proizvodnje to sploh prenesla. Pri nas nimamo območij s presežki starega železa!

Da se ne bi prenažili s predreducirano rudo, bomo morali še počakati na razvoj v svetu, ki je pa za nas obetaven z dveh strani. Prva je rešitev tehnologije oziroma izpolnitev naprav s trdnimi reducenti in druga — nakup in uvoz metaliziranega vložka. Pravijo, da je vprašanje transporta in uskladiščenja metaliziranega vložka do celia rešeno vprašanje in da bo v bližnji prihodnosti najcenejša proizvodnja v bližini rudišč bogate železne rude in kjer je na razpolago še cenen reducent. Verjetno bi bila taka rešitev za nas najugodnejša. Naj omenim še predvidevanje, da bodo leta

1980 visoke peči porabile 22 milij. ton predreducirane rude in leta 1985 že 36 milij. ton, kar je že upoštevano pri prejšnji navedbi o predvideni svetovni porabi predreducirane rude leta 1985, ki naj bi znašala 124 milij. ton. Ko govorimo o razvoju v svetu in potrebah vložka, moramo pogledati še, kakšna so predvidevanja o razvoju posameznih procesov. Kisikov, konvertorski proces naj bi od ca. 52 % dosegel do leta 1980 udeležbo 62 % in leta 1985 udeležbo 65 % v svetovni proizvodnji jekla. Sedanji delež elektro peči znaša okoli 14 %, leta 1980 naj bi bil 20 % in leta 1985 že 28 %. SM peči počasi odmirajo in bodo imele leta 1980 še delež 17 % proizvodnje ter leta 1985 samo še 6,5 %. Preostanek se nanaša na Bessemerjev konvertor, ki bo padel pod 1 % svetovne proizvodnje.

Leta 1985 bi po istih predvidevanjih potrebovali za proizvodnjo 1.025 milij. ton jekla: 555 milij. ton surovega železa, 460 milij. ton starega železa in 88 milij. ton metaliziranega vložka. Ob tem še upoštevajmo, da bo svetovna proizvodnja elektro jekla 287 milij. ton, potem nam ne preostane drugega, kot da z vso resnostjo iščemo tudi mi rešitve v predreduciranem vložku, posebno še, ker ZDA, ki so največji izvoznik starega železa, predvidevajo, da že leta 1975 ne bodo mogli ničesar več izvažati, leta 1980 bo pa tudi njim manjkalo 7 milij. ton.

Uporabnost metaliziranega vložka je docela dognana in preizkušena stvarnost. V Monterreyu v Mehiki so doslej izdelali okoli 5.000.000 ton jekla, proizvedenega iz vložka, v katerem so uporabljali tudi železno gobo. Z več poskusi in v redni proizvodnji je dokazano, da je metaliziran vložek uspešno uporaben za topljenje v elektro pečeh in da ga lahko koristno dodajajo tudi zasipu za visoke peči.

Pri elektro pečeh so z vložkom mešanice starega železa in predreducirane — metalizirane rude v obliki železne gobe, peletov ali briketov dosegli hitrejšo izdelavo šarž in s tem povečano produktivnost pri manjši porabi električne energije. Tudi poraba elektrod je bila boljše in izboljšana vzdržnost obzidave. Skratka, ugotovili so, da je dodatek metaliziranega vložka prinesel tudi v proizvodnji določene prednosti, ki so pa odvisne od količine dodatka.

Poskusi zakladanja metaliziranega vložka skupaj s starim železom so pokazali, da je produktivnost rasla do 40 % deleža, pri deležu nad 50 % je pričela padati in tudi poraba elektrod in ognjevdržne obloge se je poslabšala. Poskusi na Japonskem pri Daido Steel so pokazali, da so dosegli s kontinuiranim zakladanjem metaliziranega vložka za 10 do 35 % skrajšanje časa trajanja šarž in za 10 do 25 % znižano porabo elektro energije. Podjetje Korf v Hamburgu uporablja v redni proizvodnji 60 do 80 % metaliziranih peletov s kontinuiranim šaržiranjem. V poskusni kampanji so brez težav proizvajali jeklo tudi pri 100 % vložku iz metaliziranih peletov. Pri Lukens Steel v ZDA so izdelali okoli 75.000 ton jekla v okviru poskusov in so uporabljali metalizirane pelete iz midrex in HyL procesa. Oba poskusa sta dala pozitivne rezultate. Dosegli so skrajšanje časov šarž do 20 % pri deležu 10,5 do 23 % metalizirane

rude v vložku. Poraba energije se je pri kontinuirano šaržiranih vložkih lahko zviševala. Poraba elektrod je bila nižja. Poskusili so vlagati tudi brikete z 92 % Fe in stopnjo 90 % metalizacije ter ugotovili, da je tak vložek celo boljši od peletov. Sploh so ugotovili, da je izdelava šarž lažja pri uporabi metaliziranega vložka s stopnjo metalizacije 90—92 % kot pri stopnji metalizacije 98 %.

Poskusi z metaliziranim vložkom po procesu purofer so bili izvedeni pri Mannesmans v Mulheimu v Zah. Nemčiji v 120 t UHP-peči. Uporabili so 5000 ton peletov s šaržami do 100 % metalizirane rude v vložku.

Kalkulacije cene v projektih za proizvodnjo metaliziranega vložka so bile med 35 do 40 \$. Zaradi višjih investicijskih stroškov, nedognanih engineeringov ter težav ob pričetku obratovanja so proizvodni stroški poprečno za 6 do 8 \$ višji, kot predvideno. Realne ocene pravijo, da je cena metaliziranih peletov tam, kjer proizvodnja dobro teče, med 40 do 49 \$ za tono Fe. Ker je metaliziran vložek čist in prinaša v proizvodnji tudi druge prednosti, je za mnogo proizvajalcev jekla že sedaj ekonomsko opravičljiv in uporaben material, čeprav je bila cena ob sedanji situaciji na trgu starega železa do nedavnega precej višja od cene starega železa (v ZDA je bila 32 \$, sedaj je že 49).

Kadar bo tehnologija predredukcije in metalizacije ali bolje rečeno, ko bodo naprave docela izpopolnjene, bodo gradili enote do 2 milij. ton letne proizvodnje in takrat bo cena 29,4 do 30,5 \$ za tono 90 % metalizirane rude. Tako pravijo prognozerji, mi pa upajmo, da bo to res.

Poleg 21 aktivnih naprav, od katerih se je pred dvema mesecema ustavila proizvodnja pri Falcon bridge v Kanadi, jih je sedaj še vrsta v gradnji in projektu. Doslej največja kapaciteta za letno proizvodnjo 1.100.000 ton predreduciranih peletov s 85 % Fe je postavljena v Venezueli za vsip v visoke peči, lastnik je U. S. Steel Corp. Za Iran programirajo letno kapaciteto 1.000.000 ton, za Porto Rico napravo za 300.000 ton metaliziranih peletov po HyL postopku itd.

Zaradi posebne pirofore narave predreducirane metalizirane rude je več poročil z različnimi navedbami o lastnostih, ki so odvisne tudi od procesa in oblike proizvoda. Vsa poročila se pa nanašajo na težave pri transportu z železnico, ladjo in skladiščenjem. Zadnja poročila pravijo, da so esso-metalizirane brikete prevažali z ladjo in železnico ter jih imeli skladiščene 18 mesecev brez težav. Metalizirane pelete po SL/RN procesu so transportirali iz Kanade na Japonsko in drugam po svetu. V Mehiki so prepeljali 70.000 ton peletov iz Puebla v Monterrey približno 1130 km daleč v odprtih vagonih. Nekateri uvajajo novo stopnjo v procesu, to je pasivizacijo metaliziranih peletov, kar je Midrex že izvedel in sedaj že uvaja prekooceanske Transporte.

Znano je, da je Korf-Hamburg sklenil z ZSSR pogodbo za gradnjo doslej največje kapacitete za proizvodnjo metaliziranih peletov v Rusiji za 5 milij. ton letno. Velik del tega je baje namenjen za prodajo na evropskem trgu. Kot že prej rečeno, bo verjetno tudi naša perspektiva v tem, da si od najbližjega in najugodnejšega proizvajalca metaliziranega vložka za elektro peči z dolgoročno pogodbo oskrbimo vložek. Če je to Rusija, Švedska, Afrika ali katera druga lokacija z bogato železno rudo in cenenim reducentom, bo v nekaj letih jasno.

Danes lahko samo ugotovimo; proces predredukcije in metalizacije je tehnološko dognan. Postopki s plinastim reducentom so že industrijsko uvedeni. V treh do petih letih bodo izpopolnjene za redno industrijsko uporabnost tudi naprave s trdnimi reducenti. Metaliziran vložek je v tehnologiji proizvodnje jekla v elektro pečeh koristen in zaradi hitrega dviga svetovne proizvodnje jekla, ki prinaša s seboj pomanjkanje starega železa, tudi neogibno nujen vložek. Predreducirana ruda v prihodnje ne bo konkurenca staremu železu, temveč samo dopolnilen vložek, ki bo omogočil predviden trend razvoja svetovne proizvodnje jekla. Zato moramo spremljati dogajanja v svetu in si ta vložek pravočasno ter po najugodnejši poti tudi zagotoviti.

Milan Marolt, dipl. inž.

Polje in gozd

„SPOMNIKI“

V letu pomembnih obletnic se borčevske organizacije aktivno vključujejo v akcijo za postavitve spomenikov v spomin žrtvam in dejanju narodnoosvobodilne borbe, kar je dalo temelje sedanjemu razvoju. Moramo se vprašati, zakaj preživeli borci sedaj, po tolikih letih tako živo občutimo potrebo, da se dejanjem in dogodkom NOB postavijo primerni spomeniki. Morda bi bilo pravilneje reči »spomniki«? Žal je treba človeka neprestano osveščati; ne da bi bili spomeniki samo nekaj lepega, odraz, da se zavedamo, kaj dolgujemo preteklosti. Veliko bolj rabimo nekaj, kar bi bilo stalno živo prisotno v naši vsakdanjosti. Morda se zdi komu kako obeležje odveč. Pa se spomnimo, da tudi navadno umrlemu človeku postavimo spomenik, spomeniki, ki pa jih postavlja naša skupnost pomembnim dejanjem, naj nam bodo prepotrebni opominjevalci.

Na narodnoosvobodilno vojno nas veže mnogo spominov in najlepše priznanje ljudem, ki so takrat nesebično sodelovali, je dal prvoborec tov. Matjaž na skupščini občinskega združenja borcev letos marca v Žerjavu, ko je dejal: »Ti ljudje so borbo živeli.« Nad temi besedami se moramo zamisliti. Tisti, ki so dali vse od sebe in celo življenje, zaslužijo spomenik. Kdor zna, naj o tem dejstvu kaj več napiše. Tu bi smeli poudariti to, da so prišla do izraza od borcev in sodelavcev najbolj plemenita dejanja, ki jih lahko postavimo za trajen vzgled. To čutimo posebno danes, ko še ne moremo reči, da »idejo samoupravljalcev živimo«. Vodilni ljudje stoje ob strani, je poudaril sekretar občinskega komiteja Zveze komunistov. Ta lepa dejanja bratstva, so se po sili razmer v glavnem opravljal v okolici in se moramo tudi pri gradnji spomenikov na to ozirati. Razmere so take, da se mora človek vse bolj zatekati iz moreče vsakdanjosti v delovnih centrih, v kraje, kjer se sprosti in nabere novih moči. Zato je skrb za ustrezno okolico potrebna in smiselni spomeniki bodo dosegli svoj namen, če bo poskrbljeno, da bo vse to v ljudeh živelo. Moramo obžalovati, da tudi nekateri borci ne živijo tega, kar bi morali po tradiciji in sedanjih zahtevah, in če moramo ponovno priznati krivdo za neodgovorno vodenje (Tito v razgovoru z delavci tovarne Lola Ribar pri Beogradu) potem je potreben enak vihar protestov, kot ga je tovariš Tito zahteval proti bombardiranju v Vietnamu, sicer kriminala ne bomo odpravili. Vsaka naša dejavnost mora biti spričo znanih negativnih dejstev v našem razvoju prežeta s silno željo po ureditvi razmer v resničnem duhu kulture in človečnosti ter bratstva v NOB. To naj izražajo v spomin in prepotreben opomin naši novi spomeniki. Potreba postavitve spomenikov je potem potreba nas vseh. Silna želja po ureditvi razmer doma in v svetu nam še posebej narekuje protest proti modernemu oboroževanju, ki je poleg vojn najhujše zlo za bedo v svetu in ovira za možen boljši razvoj.

Morda ne bo čudno, če ob pripravah na postavitve novega spomenika na Poljani povem naslednjo misel.

Glede na mednarodni pomen zadnje bitke v drugi svetovni vojni, ki je bila

sredi maja leta 1945, je spomenik na Poljani lahko mednarodnega pomena, je poudaril predsednik občinskega združenja borcev tov. Breznikar. V bistvu je bila bitka na Poljani tragičen zaključek vojne, saj so tu ugašala življenja še potem, ko je bila vojna uradno končana. S človeških vidikov moramo vsakega tedaj padlega še posebej obžalovati. Ali ne bi mogel spomenik na Poljani v tem smislu postati kaj več? Kar more izraziti en umetnik, je bore malo. S tega mesta naj bi bila možnost vedno povedati svetu, da človeštvo noče več vojn, naj se denar za moderno oboroževanje porabi drugam. Vse naše prizadevanje naj gre v smeri možnosti živeti to, kar pišemo in imamo zapisano v statutih, ki so podlaga resničnemu počlovečenju, katerega bi moral v sedanjih pogojih vsak dočakati.

Tako bi se naš človek izgrajeval v najlepši spomenik zgodovine. Tudi če je tisočkrat napisano in ne doseže svojega namena, naj bo napisano v protest nepravilnostim doma in v želji na neki način delati za mir, kar naj pomagajo izražati tudi novi spomeniki, ki morajo biti še kaj drugega kot oblikovana gmota kamna ali brona.

Maks Merkač — Hudopisk

OBČINSKE NAGRADE ZA LETO 1973

V okviru praznovanja občinskega praznika je skupščina občine Ravne na slavnostni seji podelila občinske nagrade naslednjim tovarišem:

FRANCU ČUKU, tajniku krajevnih skupnosti Prevalje, na področju telesne kulturne dejavnosti za zasluge pri organizaciji telesne vzgoje in športa ter pri gradnji športnih in rekreacijskih objektov.

IVANU HERCOGU, tajniku krajevnih skupnosti Črna na Koroškem, za družbenopolitično dejavnost. Tov. Hercog je že v času NOB in takoj po njej pomagal vzpostaviti ljudsko oblast v naši dolini. Od takrat do danes je bil nenehno predan in požrtvovalen družbenopolitični delavec, bil pa je tudi predsednik občine Črna in po združitvi črnske z ravenko, predsednik SO Ravne.

ALEŠU MRDAVŠIČU iz Črne na področju kulturno prosvetne dejavnosti. Vsa leta po osvoboditvi je bil tov. Mrdavšič v Črni gonilna sila tamkajšnje kulturne dejavnosti kot režiser, organizator kulturnih prireditev in funkcionar, pomemben pa je tudi kot pisec kulturnih in zgodovinskih sestavkov.

MARIJI ŠTANDEKER, profesorici defektologije, s področja socialno zdravstvene dejavnosti. Mnogo več kot le občinskega pomena je prizadevanje tov. Štandekerjeve pri urejanju posebnega šolstva ter njeno uspešno strokovno vodenje zavoda za delovno usposabljanje prizadete mladine v Črni.

JOŽETU ŽUNCU, dipl. inž., s področja gospodarstva za večletno uspešno vodenje v valjarni, ter za pomembne uspehe pri organizaciji dela metalurških obratov Železarne Ravne.

Vsem nagrajencem iskreno čestitamo!

EKONOMSKI ŠOLSKI CENTER

EŠC obiskujemo dijaki iz Mežiške, Dravske in Mislinjske doline. Največ nas je iz delavskih družin, zato med nami ni kakih večjih socialnih razlik. Prihajamo iz različnih krajev, naši starši so zaposleni v različnih delovnih organizacijah, vsak ima svoj pogled na svet in na to, kar se dogaja v družbi.

Marsikdo je po prihodu na šolo razočaran. Mislim, da je vsak pričakoval vse kaj drugega kot pa ponovno premlevanje nekaterih predmetov, ki smo se jih učili že v osemletki. Podatki o antični Grčiji nam bodo malo koristili, morali bi se naučiti kaj takega, kar bomo lahko s pridom uporabili na delovnem mestu. Tudi to, kar se je zgodilo včeraj in danes, je zgodovina, lahko bi se pogovarjali o teh dogodkih.

Škoda je, da se učimo samo en tuj jezik. Tudi sam način učenja jezika je tak, da ga nikoli ne bomo dobro obvladali.

Do sedaj se med poukom še nismo podrobneje pogovarjali o delavskem samoupravljanju. Videti je, da nikogar ne skrbi preveč, kaj da srednja šola dijaku in kaj mu odvzame. Zelo je pomembno, s kakšnim znanjem bomo prišli na delovna mesta, zato je potrebna sprememba učnega načrta. Osnovna šola nam je dala osnovno znanje za vstop v srednjo šolo, sedaj pa je važno, kako bomo porabili to znanje naprej.

M. Šumah

ZAHVALA

Podpisani Avgust Kristavčnik se zahvaljujem obratovodju, mojstru in sodelavcem materialne službe mehanične, sindikalni podružnici ter žerjavovodjem za darilo ob odhodu v pokoj. Obenem jim želim še mnogo uspeha pri delu.

ZAHVALA

Ob prerani izgubi moža in očeta Ivana Hartmana se iskreno zahvaljujem vsem prijateljem in sorodnikom za izraženo sožalje.

Hvala ravenski godbi, pevcem in govornikom za poslovilne besede. Hvala vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žalujocha žena, sin in hčerke ter drugo sorodstvo

V pristanu

INVALIDNINA

Tudi za telesno okvaro, kateri je vzrok bolezen ali nesreča izven dela, bo zdaj priznana invalidnina.

Osebam, ki so v času od 14. januarja 1967 do 31. decembra 1972 utrpel telesno okvaro zaradi bolezni ali poškodbe izven dela, se prizna na njihovo zahtevo invalidnina, če izpolnjujejo pogoje pokojninske in zavarovalne dobe, določene po statutu skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SR Sloveniji za pridobitev pravice do invalidnine na dan, ko je stopil v veljavo statut, t. j. 1. 1. 1973, in so te pogoje izpolnjevale tudi na dan nastanka telesne okvare.

Delavcu, ki bo zahteval invalidnino po navedenih pogojih do 30. junija 1973, se bo invalidnina priznala od 1. januarja 1973 dalje, zavarovancu, ki bo vložil zahtevo po tem roku, pa se bo invalidnina priznala od prvega dne naslednjega meseca po vložitvi zahteve.

Zavarovanec pridobi pravico do denarnega nadomestila za telesno okvaro (invalidnina), nastalo med zavarovanjem, in sicer:

1. za telesno okvaro, ki je posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, če znaša okvara najmanj 30 odstotkov, ne glede na pokojninsko dobo,

2. za telesno okvaro, ki je posledica bolezni ali poškodbe izven dela, če znaša telesna okvara najmanj 50 odstotkov in če ima zavarovanec ob nastali invalidnosti — telesne okvare pokojninsko dobo, ki je določena za pridobitev pravice do invalidske pokojnine.

Pravico do invalidnine pridobi zavarovanec ne glede na to, ali pridobi in uživa tudi kakšno drugo pravico po statutu skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS. Zavarovanec pa ne pridobi pravice do invalidnine za telesno okvaro, ki jo je imel, preden je stopil v zavarovanje; če se takšna telesna okvara poslabša med trajanjem zavarovanja, se odmeri invalidnina samo za telesno okvaro, ki jo predstavlja poslabšanje.

Izjemoma pa pridobi zavarovanec, ki je imel pred vstopom v zavarovanje poškodovano eno oko, uho, roko ali nogo, pa si pozneje poškoduje še drugi (parni) organ, pravico do invalidnine za okvaro obeh organov.

Invalidnina se odmeri glede na stopnjo telesne okvare v času njenega nastanka. Telesne okvare se glede na težo razvrščajo v naslednjih osem stopenj:

Stopnja	Telesna okvara %
1. stopnja	100
2. stopnja	90
3. stopnja	80
4. stopnja	70
5. stopnja	60
6. stopnja	50
7. stopnja	40
8. stopnja	30

Višina invalidnine je določena s posebnim sklepom skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja, in sicer: invalidnina za telesno okvaro, ki je posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, se

odmeri glede na ugotovljeno stopnjo telesne okvare po naslednji lestvici:

Stopnja	Telesna okvara	Znesek din
1	100 %	209.19
2	90 %	188.26
3	80 %	167.32
4	70 %	146.39
5	60 %	125.47
6	50 %	104.54
7	40 %	83.60
8	30 %	62.67

Invalidnina za telesno okvaro, ki je posledica bolezni ali poškodbe izven dela, se odmeri v višini 70 % zneskov iz prejšnjega odstavka, in znaša:

Stopnja	Telesna okvara	Znesek din
1	100 %	146.43
2	90 %	131.78
3	80 %	117.12
4	70 %	102.47
5	60 %	87.82
6	50 %	73.17
7	40 %	58.52
8	30 %	43.86

Invalidnina po prejšnjem odstavku gre za 7. in 8. stopnjo le, če je telesna okvara, za katero je določena invalidnina, nastala do 13. januarja 1967. Če je telesna okvara, na podlagi katere pridobi zavarovanec pravico do invalidnine, deloma posledica nesreče pri delu ali poklicne bolezni, deloma pa posledica bolezni ali poškodbe izven dela, se odmeri invalidnina v sklepnem znesku glede na ugotovljeno skupno stopnjo telesne okvare. Znesek invalidnine se določi sorazmerno glede na vpliv posameznega vzroka na skupen odstotek telesne okvare.

Kaj moramo vedeti o infarktu

Ishemično obolenje srca (infarkt) je najpogostejši vzrok smrti v civiliziranih deželah. Najrazvitejše industrializirane dežele so najbolj prizadete. To sta Amerika (ZDA) in Anglija. V Evropi je na prvem mestu Finska. Tudi v naši deželi je infarkt najpogostejši vzrok smrti. Od vseh smrti, ki jih povzročijo srčne bolezni, jih zavzema infarkt 50—60 %.

V naši deželi so ogroženi kraji z najvišjim standardom: Slovenija, Hrvaška, ožja Srbija in Vojvodina. Najmanj obolenj je na Kosovu.

Vzrok bolezni je arterioskleroza koronarnih arterij srca, ki srčno mišico oskrbujejo s krvjo. Arterioskleroza se razvija zelo počasi že od otroških let, posledice pa se pojavljajo pozneje, od 30 let življenja dalje. Največ ljudi zboli v starosti od 50 do 60 let. Največ obolenjajo moški, ženske pa manj. V klimakteriju se tudi pri ženskah večja števila obolenj.

Dejavniki, ki ogrožajo

Bolezen se razvija hitreje in pogostejše pri ljudeh, ki imajo eno ali več ogrožajočih lastnosti. To so:

DEDNOST (herediteta) — se v nekaterih družinah pojavlja pogostejše. MASTNE SNOVI V KRVI IN HOLESTEROL so povečani. POVIŠAN KRVNI PRITISK. KAJENJE (posebno cigaret, po več ko 10 na dan). PRETIRANA TELESNA TEŽA IN REJENOST. SLADKORNA BOLEZEN (DIABETES). FIŽIČNA NEAKTIVNOST (sedeči način življe-

Prve rožice

Uživalcu invalidnine se upošteva poznejše poslabšanje telesne okvare za priznanje višje stopnje telesne okvare, na primer: če so pri zavarovancu, pri katerem je bila prej podana telesna okvara pod 30 % oziroma pod 50 %, ta okvara toliko poslabša, da znaša 30 % oziroma 50 % ali več, pridobi zavarovanec pravico do invalidnine, če ob poslabšanju telesne okvare izpolnjuje pogoje iz zavarovanja, to se pravi, da je telesna okvara nastala med zavarovanjem.

Nova stopnja telesne okvare se določi v primerih povečane telesne okvare oziroma novega stanja skupne telesne okvare.

Če pridobi zavarovanec za isti primer telesne okvare pravico do invalidnine po statutu pok. inv. zavarov. in pravico do invalidnine po predpisih o mirovnihih vojaških invalidih, more uživati le eno od teh dveh pravic, kakor si sam izbere.

K. F.

nja in dela). RAZBURJENJA (živčna napetost).

Kadar se pojavi akutni infarkt, je nujno potrebna takojšnja zdravniška pomoč. Nove raziskave so pokazale, da dve tretjini za akutnim infarktom umrlih umrjeta izven bolnišnic in klinik, od teh pa polovica pod sliko nenadne smrti v kakih dveh urah po začetku pojavov.

Umirajo zaradi zastoja srca, težkih motenj ritma, naglega popuščanja srčne mišice, splošnega šoka (totalno popuščanje krvnega obtoka in presnove).

Neogibno potrebno je, da so bolniki in okolica seznanjeni s prvimi znaki bolezni. Veliko število ljudi umre zaradi nepoznavanja nevarnosti.

Izguba dragocenega časa po vrstnem redu:

1. začetek simptomov — čas, v katerem se bolnik zave, da gre za nevarno bolezen,

2. bolnik in okolica skleneta poklicati zdravnika,

3. prihod zdravnika: od njegovega poklica do njegovega prihoda; minute ali ure!

4. prihod zdravnika in postavitve diagnoze,

5. klic na reševalno postajo zaradi bolnikovega prevoza v center za intenzivno nego,

6. čas od poziva postaje do prihoda reševalnega voza,

7. prevoz in nastanitev v centru za intenzivno nego.

V vseh teh fazah lahko izgubimo veliko časa.

Po naših podatkih je pri nas mogoče veliko število bolnikov oskrbeti že v eni uri, TODA BOLNIK MORA TAKOJ RAZUMETI, DA JE TREBA POKLICATI POMOČ! Zaradi tega je osnovnega pomena, da se ljudje spoznajo z nevarnostmi in prvimi znamenji.

Srčni napad?

TO SPOZNAVANJE IN NAGLO UKREPANJE VAM LAHKO REŠI ŽIVLJENJE!

Zavedajte se: simptomi srčnega napada — infarkta so lahko različni, toda najvažnejši so ti:

1. Podaljšana zelo huda bolečina, stiskanje in pritisk sredi prsnega koša, sprejaj in pod prsnico.

2. Bolečina se pogosto širi v levo ramo, levo roko, vrat ali čeljust.

3. Bolečino pogosto spremljajo splošna slabost, potenje, često tudi bruhanje in kratka sapa.

4. Bolečine se včasih zmanjšajo ali pa nato pojavijo znova.

Kaj moramo napraviti?

NIKAR NE ČAKAJTE! UKREPAJTE TAKOJ!

1. Pokličite svojega zdravnika in opišite mu pojave že ob poklicu.

2. Če ne dobite svojega zdravnika, pokličite reševalno postajo.

3. Če tudi to ni mogoče, se s kakim avtomobilom takoj prepeljite v najbližjo bolnišnico.

ZA HITRO UKREPANJE NI ODGOVOREN SAMO BOLNIK, TEMVEČ TUDI NJEGOVA NAJBLIŽJA OKOLICA — DRUŽINA ALI LJUDJE NA DELOVNEM MESTU.

(Povzetek iz sestavka kuratorija za boj proti boleznim srca in krvnega obtoka Kardiološkega društva Jugoslavije, objavljen v reviji »Priroda, človek in zdravje«.)

F. K.

STROKOVNA POSVETOVANJA IN RAZISKAVE

XVI. STROKOVNO POSVETOVANJE METALURGOV IN LIVARJEV

V dneh 23. in 24. marca je bilo v Ljubljani XVI. tradicionalno posvetovanje metalurgov in livarjev. Posvetovanje pripravijo vedno v zvezi s »skokom čez kožo« oddelek za montanistiko FNT v Ljubljani, Metalurški inštitut v Ljubljani, ZRGMIT SR Slovenije in Društvo livarjev SR Slovenije.

Program posvetovanja je obsegal naslednja predavanja: Ciril REKAR, odsek za metalurgijo FNT, »Najnoviji razvoj v železarstvu in možnosti slovenskih železarn«, Bogomir DOBOVIŠEK, odsek za metalurgijo FNT, »Potek redukcije hematitne rude v plasteh«, Jakob LAMUT, odsek za metalurgijo FNT, »Mikroskopija plavžnih žlinder«, Andrej PAULIN, odsek za metalurgijo FNT, »Mehanizem razkroja živosrebrnih rud«, Vasilij GONTAREV, odsek za metalurgijo FNT, »Vrtinčenje v modelu reaktorja fluo-solid«, Franc ŠIRCA, odsek za metalurgijo FNT, »Nevtronografija v metalurgiji«, Anton PODGORNİK, odsek za metalurgijo FNT, »Napetostna optika, fotoelastičnost in fotoplastičnost«, Janez ŽVOKELJ, Metalurški inštitut Ljubljana, »Presoja lastnosti vzmetnih materialov«, Ciril PELHAN, odsek za metalurgijo FNT, »Mikroizceje in termična obdelava nodularne litine«, Ivan KOSOVINC, odsek za metalurgijo FNT, »Mikrostrukture zlitin sistema Sn-Pb-Sb-Cd«, Jože ZAKRAJŠEK, Metalurški inštitut Ljubljana; Milan TRBIŽAN, odsek za metalurgijo FNT, »Kako izboljšati livarski pesek«, Miran PIPAN, Železarna Štore, »Problematika livarskih formarskih materialov v Železarni Štore«, Bogdan SICHERL, odsek za metalurgijo FNT, »Posebnosti pri zgorevanju mešanega plina propan-butan-zrak«, Franc ODERLAP, Železarna Ravne, »Energetski aspekti uporabe kisika v jeklarstvu«, Ladislav LENART in E. A. HEMMER, Tehniška univerza, Clausthal, »Simulacija nekaterih metalurško-tehničnih procesov z analognim računalniškim elementom«, Alojz PREŠERN, Metalurški inštitut Ljubljana, »Tehnološke zakonitosti razžveplanja v elektropeči«, Vincenc ČIŽMAN, odsek za metalurgijo FNT, »Pomen in metode vred-

nostne določitve preoblikovalnih trdot«, Pavle JAGODIČ, odsek za metalurgijo FNT, »Preiskava zatesnitve oksidne plasti anodno oksidirane aluminijeskega polizdelka«, Stane JURCA, Metalurški inštitut Ljubljana, »Kompaktna sintrana gradiva«, Milan TRBIŽAN, odsek za metalurgijo FNT, »Razpad jeder izdelanih po postopku CO₂«, Stane LENASI, Železarna Ravne, »Uvajanje domačih škrobov kot dodatka bentonitnim mešanicam«, Niko ZAKONJŠEK, Železarna Štore, »Problematika čiščenja škajnih voda«, Viktor LOGAR, Železarna Štore, »Energetski aspekti pri dodatnem kurjenju kupolk«, Franc PAVLIN, odsek za metalurgijo FNT, »Poraba energije v slovenskih železarnah in primerjava z energetskim planom SRS«, Dušan VODEB, Železarna Ravne, »Problematika parnih kotlov v Železarni Ravne«.

Poleg teh so bila še tri predavanja strokovnjakov iz podjetij, ki izdelujejo livarske pomožne materiale. Prvo je imel predstavnik firme Hüttenes-Italiana z naslovom »Corbonoil — prispevek k nadaljnjemu razvoju livarskega peska«. Drugo je imel predstavnik firme »Foseco« o vplivu različnih vrst smol na lastnosti jeder, izdelanih po postopku »hot-box«. Tretje predavanje z demonstracijo je imel predstavnik podjetja Exoterm o premazih za pečene forme.

Z žalostjo ali veseljem, smo morali ugotoviti, da je naša železarna dala za to posvetovanje več predavateljev kot poslušalcev.

Stane Lenasi, dipl. inž.

NOVE KNJIGE V STROKOVNI KNJIŽNICI

- 5237 Herstellung von Halbzeug und warmgewalzten Flacherzeugnissen 1972.
- 5238 Someren E., Spectrochemical Abstracts Vol. XV—1969.
- 5239 Katalog mehanskih lastnosti jekel železarne Ravne 1, 2. 1972.
- 5240 Ivar H., Bell K., Finite element methods in Stress Analysis 1972.
- 5241 Pearson C. E., Parkins R. N., The Extrusion of Metals 1961.

- 5242 Solidification 1970.
- 5243 Oxidation of Metals and Alloys 1971.
- 5244 Champion F. A., Corrosion Testing Procedures 1964.
- 5245 Zander E., Handbuch der Gehaltsfestsetzung 1972.
- 5246 Forging Design Handbook 1972.
- 5247 Härteprüfung in Theorie und Praxis 1972.
- 5248 Rotar B., Likovna govorica 1972.
- 5249 Peič M., Uvod v umevanje likovnega dela 1972.
- 5250 Vrednovanje poslova i uspeha radnika I, II. 1971.
- 5251 Bošković R. R., Sistem dokumentacije i informacije u radnim organizacijama 1972.

STROKOVNI ELABORATI

- 5000/219 Enci D., Kalkulacije in analiza stroškov valjev ter primerjava finančnega uspeha med posameznimi naročniki...
- 5000/220 Potočnik A., Analiza strukture dejanskega vložka in fero-legur pri izdelavi brzoreznega jekla 1972.
- 5000/221 Radovič R., Čiščenje valjanih polproizvodov 1972.
- 5000/222 Oblak A., Odprava pomanjkljivosti pri terminskem zasledovanju proizvodnje v kovačnici od lansiranja v proizvodnji 1973.
- 5000/223 Kušej M., Plačilni instrumenti v gospodarstvu 1972.
- 5000/224 Delak P., Rešitev problema prevleka členkov gosenic tipa T-34... 1972.
- 5000/225 Leš M., Avtomatska naprava za termično utrjevanje jekel 1973.
- 5000/226 Sekolonik K., Pomanjkljivosti in napake v obratu jeklovleka glede na obračun proizvodnje in obračun OD 1973.
- 5000/227 Večko M., Žarjenje v valjarniški žarilnici 1973.
- 5000/228 Mlačnik D., Seminarska naloga 1973.
- 5000/229 Ferjančič S., Higijenski pregledi v železarni Ravne 1972.
- 5000/230 Vodeb D., Izračun ogrevne kovaške peči 1973.
- 5000/231 Mikic S., Sistem prevzema materiala v železarni Ravne 1973.
- 5000/232 Miklavc M., Ureditev tehnične dokumentacije za žarilno peč »AMCO« žarilnici 1973.
- 5000/233 Karadja S., Tehnološka in kontrolna obdelava naročil 1973.

Ljubice

Foraina so spraševali, zakaj se neki njegov prijatelj ne poroči z ljubico, s katero živi skupaj že več kot dvajset let. Forain je dejal:

»Z ljubico se pač ne poroči, ker bi si moral sicer poiskati drugo.«

TREM NAENKRAT

Chesterton, ki je bil zelo rejen, je razlagal prijateljem:

»Svoji debelosti se moram zahvaliti, da sem lahko bolj vlijuden in ustrežljiv kot drugi. Nedavno sem odstopil prostor trem damam hkrati.«

nja. Društva naj s KS sestavijo delovne in finančne načrte in si z njimi v skladih za družbeno dejavnost priborijo potrebna sredstva. Prav tako pa morajo skrbeti za redni dotok sredstev v sklad in za pravično delitveno razmerje med uporabniki teh sredstev.

2. Sofinanciranje, dotiranje društvene dejavnosti

ZKPO bo na podlagi sprejetih meril razdeljevala sredstva društvom za opravljeno dejavnost po letnih načrtih društvene dejavnosti. Kriteriji razdeljevanja sredstev bodo predvsem temeljili na kvaliteti opravljenega dela, množičnosti delovanja in vsebinski usmeritvi programa.

3. Sodelovanje v slovenskem kulturnem prostoru

ZKPO Ravne bo po svojih možnostih še naprej sodelovala s sorodnimi organizacijami. Posebno skrb bo posvetila slovenski kulturni organizaciji v Avstriji. Tradicionalno dobre stike imamo doslej že s PD »Edinost« iz Pliberka. Pevski zbor in mladinska gledališka skupina redno sodelujeta na naših občinskih revijah. Mežica je vzpostavila pevske stike z

zborom iz Globasnice, ravenski oktet išče povezave z oktetom iz Zelenke Kaple.

Z zamejstvom želimo enakopravno sodelovati z vsemi, ki si prizadevajo za ohranitev slovenstva. ZKPO bo še naprej vsestransko podpirala stike z zamejstvom, vendar ob tem postavlja društvom določene pogoje. Za gostovanja v zamejstvu (na Koroškem ali drugje) se ne morejo dogovarjati mimo ZKPO. Zavedati se morajo, da takoj po prestopu meje reprezentirajo Jugoslavijo, zato smejo gostovati le s kvalitetno prireditvijo. Zamejska društva od nas upravičeno pričakujejo strokovno pomoč za njihovo dejavnost. Seveda so jim v pomoč tudi kvalitetna gostovanja. Le-ta pa z naše strani ne smejo biti tako pogostna, da bi z njimi hromili njihovo lastno dejavnost.

ZKPO Ravne združuje delavsko prosvetna društva. Zato bodi skrb naše organizacije v razširjanju vseh oblik kulture delavcu, da bomo razširjali njegove potrebe po kulturni kreativnosti in kvalitetni rasti. Naj pomeni kultura človekov način bivanja v prostoru in času na vseh področjih!

T. I.

Ob dveh koroških jubilejih

13. aprila letos je bila v dvorani Doma JLA v Ljubljani kulturna prireditev »Koroški večer«. Dva koroška jubilarja (Klub koroških študentov ob svoji 20-letnici delovanja in Koroški akademski oktet ob svoji 15-letnici) sta ob sodelovanju Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, odbora koroških partizanov, zveze prostovoljcev — borcev za severno mejo 1918 do 1919 in bivših članov Kluba koroških študentov pripravila uspešno kulturno prireditev, s katero sta proslavila svoja jubileja. Da sta slavljence priredila skupno proslavo, ni nič posebnega, saj ju družijo dolgotrajne skupne vezi, poročene v prvih generacijah maturantov ravske gimnazije. Precej časa ju je družila skupna dejavnost in danes, po mnogo letih samostojnega delovanja, so želje po zblizevanju ponovno zelo žive.

Iz koroških globač, iz lesov, iz fužin in sončnih rebrih so prišli prvi dijaki na komaj rojeno ravenško gimnazijo in od tam v Ljubljano na študij. Duh svojega kraja, vonj po smoli, zoranih ledinah in po tovarniškem dimu so prinesli s seboj, veselje in šegavost, pa tudi bolečino prerezanega domovine. Razpeti med domače bregove in vseučiliške predavalnice so našli svoj drugi dom v ustanovljenem študentskem klubu, prvem na ljubljanski univerzi. Ta klub je bil bratski in prijateljski stisk roke obeh z mejo ločenih delov koroške dežele in vez z domačim krajem. Vse njegove akcije od ustanovitve jeseni 1952 do danes so potrjevale tako njegovo usmerjenost. Povezanost z domačimi občini in delovnimi kolektivi pri nas ter z zamejsko Koroško je bil vodilni motiv ob ustanovitvi kluba in enak je tudi sedaj. Njegovi ustanovitelji so bili bivši dijaki ravske gimnazije, zato mu je gimnazija s svojim prvim ravnateljem mati. Danes se njen odrasli, zdravi in krepki otrok rad vrača v materinski objem po toplo in mehko besedo. Tu so spoznavali prvo zlahtnost kulture in jo od tod ponesli po naši domovini, da bi jo postoterili. Klub je postal njihov drugi kulturni dom. Njegov pevski zbor, ženski kvartet in folklorna skupina so dali vreden kulturni prispevek svojemu narodu. Številna gostovanja po naši in zamejski Koroški so našim ljudem, do tedaj večinoma odrezanim od hramov kulture, poklanjala kulturne užitke, klubu pa dala pečat zavzete kulturne prizadevnosti.

Zlasti je bil prizadeven Koroški akademski oktet, ki je v petnajstih letih delovanja dosegel evropski sloves, pri nas pa postal eden najpriljubljenejših vokalnih ansamblov. Od tedaj, ko sta leta 1957 brata Ciril in Ivek Krpač zbrala osem fantov, večinoma bivših dijakov ravske gimnazije, njegova umetniška kakovost nenehno raste. S svojo izredno kvaliteto, izborom pesmi in živahno dejavnostjo je presegel okvire delovanja kluba in nastopil samostojno in zelo uspešno umetniško pot.

Kmalu po ustanovitvi je posnel program koroških narodnih pesmi za RTV Ljubljano,

priredil koncertno turnejo po zamejski Koroški, snemal za radio Celovec in imel številne koncerte po Sloveniji. Nenehna umetniška rast Koroškega akademškega okteta je dobila priznanje tudi na mednarodnem tekmovanju moških zborov v Zvezni republiki Nemčiji (Gross Zimmern — Darmstadt, 1959), kjer je oktet v močni mednarodni konkurenci zborov iz Jugoslavije (moški zbor »Slava Klawora« iz Maribora), Španije, Italije, Nizozemske, Zvezne republike Nemčije in Belgije osvojil najvišja priznanja: 1. mesto v narodni pesmi (J. Gotovac: Momčeto bez gunceto), 1. mesto v obvezni pesmi (E. Genzmer: Römische Weinsprüche), 2. mesto v umetni pesmi (J. Gallus: Ecce quomodo) in 2. mesto v skupni razvrstitvi. Poleg tega je Koroški akademski oktet dobil častno priznanje ministrskega predsednika dežele Hessen, njegov umetniški vodja Ciril Krpač pa nagrado najboljšega dirigenta na tekmovanju. Uspeh tega tekmovanja je prinesel oktetu vabila za gostovanja v Zvezni republiki Nemčiji (1961 in 1962), Belgiji (1962) in Nizozemski (1963). Razen tega je oktet posnel številne slovenske in jugoslovanske narodne pesmi za radijske postaje v Saarbrücknu, Münchnu, Kölnu in Celovcu. Posnel je tudi plošči za RTV Beograd in Jugoton, pred kratkim pa je posnel kasetno izdajo koroških narodnih in partizanskih pesmi za RTV Ljubljano in ploščo koroških narodnih pesmi za podjetje »Helidon«.

V petnajstih letih svojega delovanja je Koroški akademski oktet nastopal na številnih proslavah delovnih kolektivov doma in v vsej Sloveniji, koncertiral v več kot petdesetih krajih Slovenije, zamejske Koroške, v Trstu in celo v Egiptu ter posnel prek sto pesmi za radijske oddaje. S tako bogato dejavnostjo je postal ena izmed najpriljubljenejših vokalnih skupin pri nas. Harmonija osmih moških glasov in njim pridružen ženski glas daje poslušalcu nadvse prijeten kulturni in estetski užitek.

Ob svojih jubilejih sta si Koroški akademski oktet in Klub koroških študentov ponovno podala roke, saj sta prispevala osrednji del programa »Koroškega večera«. Pričakovati je tesnejše sodelovanje med njima, posebej še, ker ima klub sedaj zopet svoj moški pevski zbor, ki predstavlja nadaljevanje bogate pevske tradicije v klubu.

Kulturna dejavnost je sploh najmočnejše področje klubskega udejstvovanja. Vsako leto prireja klub Prežihov kulturni večer, ki je posvečen bodisi našemu velikemu besednemu upodabljavcu Prežihju, bodisi sodobnemu književnemu ustvarjanju v našem in zamejskem koroškem prostoru. Ta večer naj bi postal večer srečanj koroških književnikov ter drugih umetnikov in kulturnih delavcev. Klub redno organizira ogled gledaliških in opernih predstav kakor tudi drugih kulturnih prireditev v Ljubljani. Ne nazadnje spadata sem tudi vsakoletno brucovanje in akademski ples, ki ima

ta poleg kulturnega pomena tudi spoznavni značaj.

Vseskozi od ustanovitve je klub aktivno vključen v dejavnost skupnosti ljubljanskih študentov. Pred leti, ko je bilo pri Skupnosti študentov ljubljanskih visokošolskih zavodov ustanovljeno Združenje študentskih pokrajinskih klubov, pa je klub z drugimi pokrajinskimi klubi dobil v skupnosti študentov svoje najustreznejše mesto. Delovanje v skupnosti študentov in na drugi strani živo poseganje v gospodarsko, politično, kulturno in drugo dogajanje v domačem kraju je osnovna orientacija dejavnosti kluba in tako predstavlja vez med univerzo in domačim krajem ter ustanovami v njem. Ta vez je zelo pomembna in treba jo bo še bolj utrditi. Pri tem klub kot študentska institucija pomaga reševati štipendijsko politiko, tako da ima svoje predstavnike v temeljnih izobraževalnih skupnostih, imel pa naj bi jih tudi v štipendijskih komisijah večjih delovnih organizacij v naši regiji. Kadrovsko načrtovanje in njegovo uresničevanje je lahko ob skupnem delu mnogo uspešnejše, zato naj se sodelovanje razvija predvsem v tej smeri. Seveda je sem treba vključiti že srednješolsko mladino, kar klub deloma že izvaja. Predstavniki dijakov gimnazije in ekonomske srednje šole se udeležujejo klubskih skupščin in tako spoznavajo njegovo delo, klub pa njihove maturante seznaja z visokošolskim študijem in z vso problematiko v zvezi z njim kakor tudi s svojo dejavnostjo. To povezovanje in sodelovanje je še prešibko in treba ga bo učvrstiti. Klub se želi tudi bolj povezati z vodstvi mladinske organizacije v domači regiji, pa tudi z drugimi družbenopolitičnimi organizacijami v domačih občinah. Po končanem študiju se bo večina sedanjih članov kluba vrnila tja in zato morajo biti seznanjeni z vsemi dogajanjem v domačem kraju. Dosedanje sodelovanje med klubom in institucijami pri nas doma je bilo zadovoljivo, vendar pa skupne potrebe narekujejo iskanje novih oblik sodelovanja in usklajevanja dela. Vse večja družbena angažiranost kluba zahteva njegovo dobro organiziranost in delovno marljivost.

Enako so koroški študenti vedno živo spremljali dogodke v zamejski Koroški in bili z njimi povezani. Sem sodijo zborova in oktetova gostovanja po Koroški, gostovanje folklorne skupine, v zadnjem času pa klub vabi k nam tamkajšnje kulturnike in literate na svoje kulturne večere in pogovore. Člani kluba so se vedno udeleževali in bili soorganizatorji vseh akcij in prireditev, ki so zadevala koroško problematiko. V zadnjem času so bila to zlasti protestna zborovanja in demonstracije proti pritisku na koroške Slovence, najuspešnejša pa je bila javna tribuna o vprašanih slovenske Koroške jeseni lani v Študentskem naselju.

V Ljubljani je več koroških organizacij in združenj in v zadnjem času se spričo znanih dogodkov na Koroškem pri njih vse bolj pojavljajo želje po zblizevanju in združevanju njihovih naporov v skupno delo za pomoč koroškemu Slovincem. Tu so poleg Kluba koroških študentov njegovi bivši člani, ki se čedalje bolj organizirajo in iščejo vezi s klubom, tu je Klub koroških Slovencev, koroški partizani, borci — prostovoljci za severno mejo itd. Vsi so začutili potrebo, da se med seboj zblizajo in koordinirajo svoje delo. Prireditev »Koroški večer« je prva skupna akcija, ki sta jo narekovala omenjena jubileja.

V programu »Koroškega večera« so nastopili moški pevski zbor Kluba koroških študentov, Koroški akademski oktet in skupina iz zamejske Koroške. Prireditev je s svojim govorom pričel predsednik Kluba koroških študentov Tone Grobelnik, nato pa je zbor zapel Koroško budnico in Pesem o košnji. Instrumentalni kvintet dijakov slovenske gimnazije iz Celovca je zaigral dva venčka koroških narodnih, dva dijaka pa sta recitala Januscheve pesmi. Literarni prispevek sta dala še koroška pesnica Milka Hartmanova, ki je svoje pesmi brala v podjunskega narečju, in pisatelj Janko Messner. Koroški akademski oktet je prispeval štiri koroške narodne pesmi, program pa je vodil in povezoval član Slovenskega narodnega gledališča iz Ljubljane Janež Rohaček.

Pred zaključkom programa je član Izvršnega sveta SRS in prvi predsednik kluba inš

Franc Razdevšek izročil Klubu koroških študentov odlikovanje »Red zasluge za narod s srebrno zvezdo«, s katerim je predsednik republike odlikoval. Klub koroških študentov za »zasluge za razvoj patriotizma in kulturno-zabavnega življenja med mladino iz svojega kraja«.

Z enakim odlikovanjem je predsednik republike odlikoval tudi umetniškega vodjo Koroškega akademškega okteta Cirila Krpača za dolgoletno pevsko aktivnost, za petnajstletno vodenje okteta in za zasluge pri popularizaciji zborovskih stvaritev slovenskega in drugih jugoslovanskih narodov doma in v svetu. V imenu Zveze kulturno prosvetnih organizacij Slovenije pa je njen predsednik Ivo Tavčar pevcem Koroškega akademškega okteta izročil Gallusove značke. Zlato značko so prejeli: Jože Gašperšič, Tone Gašperšič, Jure Novak, Ivek Krpač in Ciril Krpač — za 25-letno pevsko aktivnost, srebrno značko: Peter Stiglic, Jože Černe in Borut Gorinšek — za 20-letno pevsko aktivnost, in bronasto značko: Milan

Štimec in Marinka Keber — za 10-letno pevsko aktivnost.

V imenu kluba se je za priznanje zahvalil predsednik Tone Grobelnik, za priznanja Cirilu Krpaču in pevcem okteta pa Ivek Krpač. Oba sta dejala, da podeljena odlikovanja pomenijo priznanje dosedanjemu delu, ki je bilo marsikdaj težavno in zahtevno, zlasti pa so moralna vzpodbuda in obveza za nadaljnje delo.

Prireditve »Koroški večer«, ki so se je udeležili člani Kluba koroških študentov in njegovi bivši člani, člani Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, koroški partizani, borci-prostovoljci za severno mejo 1918—1919, gostje iz zamejske in naše Koroške ter predstavniki republiških in ljubljanskih mestnih forumov, je bila uspešno srečanje različnih koroških organizacij v Ljubljani in različnih generacij. Mednje je vsadila vezi, ki naj bodo začetek uspešnega skupnega dela. Proslavila je dva jubileja in dosežene uspehe. Sedaj je treba pristopiti k novim in večjim!

Janko Mikic

KULTURNA KRONIKA

SPOMINSKE PROSLAVE OB OSEMDESETLETNICI ROJSTVA PREŽIHOVEGA VORANCA

Predsedstvo kulturne skupnosti občine Ravne je na seji 28. marca 1973 sprejelo načrt proslav ob osemdesetletnici rojstva pisatelja in revolucionarja PREŽIHOVEGA VORANCA:

1. Natisnili bomo LITERARNI VODNIK PO PREŽIHOVEM SVETU.
2. Predlagali bomo Državni založbi Slovenije, da izda PREŽIHOV ALBUM (Prežih, njegovi ljudje, kraji)
3. Predlagali bomo kulturno prosvetnim društvom v občini, da uprizorijo Prežihova dela SAMORASTNIKI, PERNJAKOVI (DPD »Svoboda« Črna, KPD »Prežihov Voranc« Ravne)
4. Šole v naši občini bodo naredile svoje programe praznovanja (literarni večeri, ekskurzije po Prežihovem svetu)
5. Državna založba Slovenije bo letos izdala še zadnji deli zbranega dela Prežihovega Voranca. Ob izidu teh del naj založba v Ravnah tiskovno konferenco in priredi na Ravnah tiskovno konferenco in pogovor o zbranih delih.
6. Na Ravnah bomo priredili pogovor (simpozij) o delu in življenju Prežihovega Voranca. K sodelovanju bomo povabili literarne zgodovinarje ter kulturne delavce, ki so v svojih razpravah že pisali o Prežihu.
7. Priredili bomo razstavo PREŽIH IN NJEGOV SVET V LIKOVNIH DELIH (otvoritvena razstava v novem likovnem salonu na Ravnah).
8. Priredili bomo razstavo REVOLUCIONARNO GIBANJE V MEŽIŠKI DO-LINI (v sodelovanju z muzejem NOB Slovenj Gradec).
9. PROSLAVA na Ravnah ali v Kotljah, na kateri bi sodelovali pisatelji in politični delavci, ki so bili tesneje povezani s Prežihovim Vorancem.
10. Priredili bomo VEČER iz del Prežihovega Voranca (KUD Prežihov Voranc Ravne).
11. Zavezali se bomo, da bi v letošnjem letu odkupili in popravili PREŽIHOVO BAJTO.
12. Pregledali bomo možnost, da bi v spominske slovesnosti vključili tudi 30-letnico hotuljskega tabora.

Spominske proslave bomo razvrstili na vse leto, največ pa jih bo v septembru in oktobru 1973.

Predsedstvo je tudi sklenilo, da bomo za pokrovitelja proslav zaprosili tov. maršala Tita, predsednika SFRJ. Za realizacijo prireditve je bil izvoljen posebni odbor, ki ga vodi Ivan Strmčnik, predsednik SO Ravne.

INTIMNO DOŽIVETJE PANDURJEVIH PASTELOV

20. aprila je bila v ravnem Likovnem salonu izredno prisrčna otvoritev slikarske razstave akad. slikarja Ludvika Pandurja, sina nam bolj znanega slikarja Lajčija Pandurja. Za domačnost in intimnost so

poskrbeli člani Koroškega okteta s svojim ubranim petjem in dr. Fr. Sušnik s spominom na čas, ko je prišel slikar Pandur za prvega profesorja risanja na mlado ravenško gimnazijo, bil mentor domačim talentom (med njimi tudi Boštjanu, inž. Mežnerju in inž. Lodrantu), tu pa se mu je tudi rodil sin Ludovik, danes kljub svoji mladosti že priznani umetnik, čigar delo je orisala kustosinja mariborske Umetnostne galerije.

Dvojno tematiko je prikazal Pandur s svojimi pasteli — pokrajino ob Savi, v Prekmurju in Dalmaciji ter obraze in gibanja, s katerimi delno spominja na impresioniste, delno pa na Goyeve groteskne podobe. Z res virtuoznim obvladanjem slikarske tehnike hodi Pandur mlajši svojo ustvarjalno iskateljsko pot predmetnega, oprijemljivega slikarstva ter se nič ne strši izražati svojih misli, čustev in problemov, ki so refleksi časa in razmer, sredi katerih živi, s sredstvi, ki nas, kot rečeno, spominjajo na sorodna v zgodovini likovne umetnosti. Kratko povedano: Pandur si upa zares slikati v času, ko večina mladih umetnikov z muko išče lastnega izraza skozi labirinte filozofij in teorij, ter dokazuje, da je tudi ta njegov način neizčrpen, svež in da »grabi« gledalca prav zato, ker mu ostaja dostopen, razumljiv ter ga tako še močnejše sili k čutenju in razmišljanju.

Glede na dosedanje razstave v tej sezoni (slikarska kolonija, Batič, Pandur) in na preostali dve v maju in juniju — razstava otroške risbe za dan mladosti in novih del kiparja Janka Dolenca — lahko že zapišemo, da je kvalitetna raven lepa in izenačena.

n. r.

Delovne nezgode v aprilu 1973

Avgust Poberžnik, čistilnica — pri izpraznjevanju ulitkov s stroja so ti padli v zaboj, pri tem pa se je pri enem odtrgalo pero in mu priletelo v obraz.

Martin Novinšek, kovačnica — pri priklopanju kovanca mu je zdrsnilo na zaboj, na katerem je stal in si je pri padcu poškodoval spodnji ud.

Slavko Bele, topilnica — na mehanizmu za odpiranje vrat VF peči si je poškodoval sredinec leve roke.

Ludvik Sekavčnik, valjarna — pri adjustiranju gredic si je poškodoval sredinec in prstanec leve roke.

Stefan Kuserban, kovačnica — pri izbijaanju jeder je odletel naložek v ohišje kladiva in ga oplazil po goleni desne noge.

Leopold Krevzelj, valjarna — pri obračanju gredice si je poškodoval prstanec desne roke.

Bernard Strekel, jeklovlek — pri adjustiranju luščenih palic se mu je ena skotalila na palec leve roke.

Roman Pesjak, topilnica — pri nastavljanju žlindrinega voza na tir mu je padla opeka na palec leve roke.

Rajko Črešnik, kovačnica — pri priklopanju veza paličastega jekla mu je žerjavna veriga stisnila kazalec leve roke.

Ivan Božič, čistilnica — pri pripenjanju žerjavne verige na zaboj z ulitki mu je veriga stisnila četrti prst leve roke.

Marija Potočnik, metalurški laboratorij — pri brušenju metalografskih obrusov si je poškodoval palec desne roke.

Gregor Kotnik, valjarna — pri čiščenju brusilnega stroja si je poškodoval sredinec desne roke.

Rudolf Makan, topilnica — pri odstranjevanju kokil z livne plošče so mu zdrsnile žer-

javne klešče in mu poškodovale prstanec desne roke.

Franc Herga, valjarna — pri obračanju gredice se mu je ta skotalila na nogo in mu poškodovala gleženj.

Albert Frajdl, kovačnica — pri vlaganju osi v žago za hladno rezanje mu je ta zdrsnila iz rok in mu padla na nart leve noge.

Leopold Videtič, valjarna — pri menjavi zaboja z odpadki mu je odrezek gredice poškodoval četrti in peti prst leve roke.

Pero Sirovina, topilnica — pri zapenjanju pokrova na voz z vročimi ingoti mu je pokrov zdrsnil na desno nogo in mu poškodoval palec.

Franc Kos, strojni remont — pri avtogenem rezanju prenosnih ušes na kadi 40-t elektro obločne peči mu je po neprevidnosti topilec pljusnil vroč katran v obraz, pri čemer je dobil opekline.

Branko Repuc, obrat nožev — pri odlaganju industrijskih nožev v zaboj se je urezal v kazalec na levi roki.

Drago Lešnik, strojni remont — pri varjenju na 25-t elektro obločni peči si je poškodoval nart leve noge.

Mato Andrič, gradbeni remont — pri skobljanju lesene letve mu je to zbil iz rok, pri čemer mu je poškodovalo palec in kazalec na levi roki.

Zgodovina človeštva se mi včasih zdi kot sanje roparice.

V umetnosti, kot v vsem živem, ni napredka, le variacije čara.

ŠPORTNE VESTI

Za lepši jutrišnji dan v telesni kulturi

Teze izvršnega odbora RK SZDL o nekaterih aktualnih problemih telesne kulture v Sloveniji so naletele na izredno širok odmev v naši republiki, svojo potrditev pa so dobile na razširjeni seji izvršnega odbora in predsedstva RK SZDL z delegati sektorskih posvetov SZDL in republiških strokovnih organizacij 19. aprila 1973.

Polna podpora tezam, ki morajo resnično postati mejnik v slovenski telesni kulturi, in njihovo sprejetje pa pomeni, da bo o telesni kulturi spremeniti predvsem miselnost in odnose v telesni kulturi, še posebej pa zunaj nje do telesne kulture ali na kratko, telesno kulturo bomo morali vsi obravnavati enakopravno z ostalimi dejavnostmi v naši družbi.

Veliko je bilo o tezah zapisano v dnevnem časopisju, zato bi zelo težko kar koli dodali, ne da bi ponavljali. Tega namena pa nimamo. Hoteli pa bi zapisati, da smo sedaj že sprejetim tezam posvetili pri nas vso pozornost in jih z vso resnostjo obravnavali z edino željo, da bi bile čimprej uresničene. Pripombe, ki jih je na svoji seji sprejel tudi izvršni odbor obč. konference SZDL, pa smo zbrali v zaključkih X. razširjene seje predsedstva občinske zveze za telesno kulturo Ravne na Koroškem z dne 22. marca 1973, katere v celoti objavljamo.

Predsedstvo občinske zveze za telesno kulturo Ravne na Koroškem je na svoji X. razširjeni seji razpravljalo o predlogih tez za razpravo na razširjeni seji predsedstva in izvršnega odbora republiške konference SZDL Slovenije:

»Nekateri aktualni problemi telesne kulture v Sloveniji« in na osnovi predhodnih razprav na terenu, na skupni seji sekretariata občinske zveze z iniciativnim odborom za ustanovitev telesnokulturne skupnosti in člani strokovnega odbora za rekreacijo ter na podlagi uvodnih misli in vsestranske plodne razprave sprejelo naslednje zaključke:

I.

Občinska zveza za telesno kulturo Ravne na Koroškem se strinja s predlaganimi tezami, vendar zahteva, da se po sprejetju na seji predsedstva in izvršnega odbora republiške konference SZDL Slovenije izdelajo konkretne naloge po posameznih poglavjih, določijo nosilci nalog in tudi roki izvršitve posameznih nalog. Odgovornost za izvršitev nalog mora biti nedvoumna in konkretna.

Programi za izboljšanje stanja telesne vzgoje na Slovenskem ne smejo biti načelni in pavšalni, ampak morajo vsebovati konkretne zaključke z vsemi potrebnimi in realnimi elementi, ki morajo zagotoviti tudi njihovo realizacijo v vseh sferah telesne kulture od vzgojnovarstvenih in vzgojno-izobraževalnih ustanov prek šolskih športnih društev in osnovnih organizacij v krajevni skupnosti do rekreacijske dejavnosti zaposlenih.

Zato morajo biti zagotovljene tudi zadostne možnosti za vzgojo in izpopolnjevanje strokovnih kadrov, za vzdrževanje in gradnjo objektov in biti morajo predpisana in zagotovljena redna sredstva za izvajanje

telesnovzgojnega programa v vseh sredinah, zlasti pa v organizacijah telesne kulture v bazi.

Občinska zveza za telesno kulturo Ravne na Koroškem zlasti opozarja na nevzdržno materialno bazo v telesni kulturi in je trdno prepričana, da ni možen načrten razvoj telesne kulture, ampak kvečjemu njeno nazadovanje z itak že slabih pozicij, če se ne bo takoj izdatno rešil njen materialni položaj.

Pri tem stoji občinska zveza za telesno kulturo Ravne na stališču, da se mora vprašanje rešiti s predpisanimi in trajnimi dajatvami, ki morajo biti na razpolago telesni kulturi poleg sredstev, ki jih bodo telesnokulturne skupnosti pridobile na podlagi samoupravnih sporazumov oz. družbenih dogovorov s TOZD.

V slovenskem prostoru mora biti zagotovljena enotnost tudi pri samoupravni organizaciji telesne kulture, točno morajo biti določene naloge vseh potrebnih republiških in občinskih organov v sistemu telesne kulture, ki se mora v skladu z ustavnimi amandmaji samoupravno graditi iz baze navzgor. Pri tem je zlasti pomembno na podlagi dogovorov vseh zainteresiranih priti do najbolj racionalnih tekmovalnih sistemov za množična in kvalitetna tekmovalna kakor tudi do razmejitev in klasifikacije športov, v katerih bomo v naši republiki forsirali kvaliteto in v katerih gajili samo množičen šport, ter točno določiti tudi mejo med amaterizmom in profesionalizmom v telesni kulturi.

Ker je telesna kultura področje posebnega družbenega pomena, mora biti skrb celotne naše družbe za njen razvoj in polno afirmacijo. Družbenopolitične organizacije in skupnosti so dolžne prevzeti polno odgovornost za stalno in učinkovito spremljanje razvoja in dela telesne kulture na vseh nivojih v naši republiki.

II.

Občinska zveza za telesno kulturo Ravne na Koroškem želi ob tej priliki opozoriti na dosedanje zveze in republiške akte v zvezi s predvidenim razvojem in boljšo materialno bazo telesne kulture, kot je bila npr. resolucija o telesni kulturi, ki je bila sprejeta na skupni seji zveznega zbora in prosvetno kulturnega zbora Zvezne skupščine dne 21. junija 1968, ali npr. stališča o razvoju telesne kulture v SRS in akcijski program delovanja ZTKS 1970—1973, od katerih so si telesnokulturne organizacije v bazi in tudi občinske zveze za telesno kulturo veliko obetale.

Poleg tega želi občinska zveza za telesno kulturo Ravne opozoriti tudi na akte in sklepe občinskih družbenopolitičnih organizacij in ustanov, saj je bila problematika telesne kulture v naši občini obravnavana zelo izčrpno na IV. seji občinske konference SZDL v februarju 1968 in tudi na občinski skupščini. Povsod so bili sprejeti pomembni sklepi, ki pa žal v večini primerov še do danes niso realizirani, kljub temu da so dobili tudi vso podporo na občinski konferenci ZK.

Občinska zveza za telesno kulturo Ravne navaja te ugotovitve predvsem iz razloga,

ker hoče opozoriti na dejstvo, da je telesna kultura tudi do sedaj imela določeno moralno podporo na vseh nivojih in da je že večkrat razpravljala o svojem razvoju, vendar do sedaj kljub vsemu niso bili ustvarjeni osnovni pogoji za večkrat začrtan in obljubljen razvoj telesne kulture. Zato je v bazi tudi tokrat čutiti bojazen, da bo ostalo le pri besedah in da se teze ne bodo uresničile. To pa lahko ima negativne posledice, saj ustvarja malodušje med poštvovalnimi telesnovzgojnimi delavci, od katerih je v veliki meri odvisna dejavnost v osnovnih društvih in klubih.

Občinska zveza za telesno kulturo Ravne zato opozarja, da je potrebno teze sprejeti z vso odgovornostjo tudi za njihovo realizacijo, da bodo resnično postale mejnik pri ustvarjanju resničnih in trajnih odnosov za razvoj telesne kulture v naši republiki.

Zato občinska zveza za telesno kulturo Ravne predlaga, da se sproti ugotavlja izvrševanje nalog po sprejetih tezah, da se da izvrševanju teh nalog ustrezno družbenopolitično težo in odgovornost in da se vztraja pri izvrševanju vseh sprejetih in dogovorjenih nalog.

Občinska zveza za telesno kulturo Ravne se zavzema za učinkovito družbeno kontrolo izvajanja sprejetih tez in je proti temu, da bi se pisale v bodočnosti nove naloge, dokler sedaj sprejete ne bodo v popolnosti rešene.

III.

Občinska zveza za telesno kulturo Ravne na Koroškem je na svoji IX. razširjeni seji predsedstva izčrpno razpravljala o delu ŠSD in o rekreacijski dejavnosti in sprejela določene sklepe, ki pomenijo delovni načrt občinske zveze za telesno kulturo za ti dve važni področji telesne kulture.

Ker so naloge, ki smo si jih zadali, v tesni povezavi z obravnavanimi tezami na obeh področjih, se sklepi IX. seje smatrajo kot konkretne naloge občinske zveze za telesno kulturo pri uresničevanju tez SZDL, za katere resnično želimo, da bi naletele v vseh sredinah na plodna tla in jih kot nosilce novih in trajnejših kvalitet v telesni kulturi odločno podpiramo.

Iskreno si želimo, da bi tudi po sprejetju tez trajala taka aktivnost vseh družbenopolitičnih sil, vse dokler da bodo teze uresničene. Teze seveda obvezujejo tudi telesnovzgojne organizacije in številne telesnovzgojne delavce, ki se zavedajo, da se stvari čez noč še ne bodo zasukale na bolje. Ker pa je v kratkem pričakovati (mogoče bo medtem že sprejet) dokončno sprejetje prvega slovenskega zakona o telesni kulturi, moramo poudariti, da se resnično bliža čas za pravilnejše vrednotenje telesne kulture v naši družbi.

Tudi v naši občini se pripravljamo na ustanovitev telesno kulturne skupnosti, ki bo v bodoče imela velik vpliv na razvoj telesne kulture, večje naloge, pa tudi pravice in seveda tudi dolžnosti. Samoupravna organizacija, ki bo delovala na principu delegatskega sistema, bo imela delegatska mesta za delegate TOZD, osnovnih telesnovzgojnih organizacij in krajevnih skupnosti, bo morala najprej izdelati kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne programe

(Nadaljevanje na 20. strani)

Gibanje zaposlenih v tovarni

od 21. marca do 20. aprila 1973

Sprejeti:

Zap. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Odkod je prišel
1.	Andrič Mato	23. 3. 1953	KV mizar	gradbeni remont	iz druge delovne organizacije
2.	Bartulović Marko	27. 9. 1931	NK delavec	obrat ind. nožev	ponovna zaposlitev v ZR
3.	Čas Franc	9. 8. 1956	NK delavec	skladiščna operativa	prva zaposlitev
4.	Božič Rajko	23. 1. 1958	NK delavec	skladiščna operativa	prva zaposlitev
5.	Časar Stanko	29. 4. 1957	NK delavec	skladiščna operativa	prva zaposlitev
6.	Garb Miroslav	14. 2. 1952	KV strugar	obrat strojev in delov	iz JLA
7.	Globočnik Ivan				
	dipl. inž. strojništva	17. 8. 1947	VS dipl. inž. str.	enota II.	iz JLA
8.	Goličnik Vinko	1. 1. 1946	KV mizar	topilnica	iz druge delovne organizacije
9.	Gradišek Emilija	25. 7. 1939	VSS predmetni učitelj	služba za razvoj v enoti I.	iz druge delovne organizacije
10.	Gros Vili	11. 6. 1957	NK delavec	skladiščna operativa	iz druge delovne organizacije
11.	Hajdini Delal	14. 2. 1950	SS gimnazija	topilnica	iz druge delovne organizacije
12.	Jeseničnik Edvard	4. 3. 1957	NK delavec	centralna delavnica	iz druge delovne organizacije
13.	Ješovnik Franc	3. 11. 1956	NK delavec	skladiščna operativa	prva zaposlitev
14.	Ivartnik Ivan III.	14. 8. 1956	NK delavec	promet	iz druge delovne organizacije
15.	Krajger Marjan	4. 3. 1950	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
16.	Košak Štefan	4. 12. 1947	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
17.	Lenko Gorazd	14. 5. 1955	NK delavec	el. remont j. t.	prva zaposlitev
18.	Lešnik Leopold	4. 12. 1951	KV avtomehanik	promet	iz druge delovne organizacije
19.	Nisavič Alenka	27. 2. 1953	SS administrator	prodajna služba v enoti I.	iz druge delovne organizacije
20.	Pisar Terezija	15. 10. 1956	NS	ekspedit	prva zaposlitev
21.	Pokeršnik Feliks	20. 11. 1946	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije
22.	Preglau Bogomir	27. 10. 1951	KV slikopleskar	centralna delavnica	iz druge delovne organizacije
23.	Razbornik Stanko	12. 11. 1951	NK delavec	promet	iz druge delovne organizacije
24.	Slemnik Jolanda	5. 6. 1957	NS	ekspedit	prva zaposlitev
25.	Stiplošek Stanko	19. 8. 1951	NK delavec	špedicija	iz druge delovne organizacije
26.	Suler Milena	11. 2. 1951	SS gimnazija	nabavna služba	prva zaposlitev
27.	Švab Srečko	16. 11. 1952	NK delavec	čistilnica	iz druge delovne organizacije
28.	Večko Lilijana	6. 4. 1951	SS gimnazija	prodajna služba v enoti II.	prva zaposlitev
29.	Vidrih Jože II.	2. 9. 1952	KV topilec	topilnica	iz JLA
30.	Vrhnjak Jožef	1. 2. 1951	NK delavec	topilnica	iz druge delovne organizacije

ODJAVLJENI:

1.	Bark Roman	7. 11. 1944	PK žerjavovodja	topilnica	dana odpoved
2.	Čekon Rudolf II.	18. 5. 1955	NK delavec	centralna delavnica	v zapor
3.	Erjavec Branko	28. 3. 1952	PK valjar	valjarna	dana odpoved
4.	Fink Ivan	12. 6. 1950	NK delavec	topilnica	dana odpoved
5.	Golnar Dušan	13. 12. 1953	KV ključavničar	centralna delavnica	v JLA
6.	Gostenčnik Ivan V.	30. 10. 1939	VK delovodja str. stroke	obrat strojev in delov	samovoljna zapustitev dela
7.	Kauzar Marina	7. 8. 1955	NS	socialna služba	samovoljna zapustitev dela
8.	Klemenc Danica	25. 2. 1951	SS ekonomski tehn.	obratno račun.	dana odpoved
9.	Konečnik Ivan	24. 9. 1949	PK žerjavovodja	valjarna	dana odpoved
10.	Kordež Jože II.	24. 3. 1954	KV strugar	valjarna	v JLA
11.	Kotnik Ivan XIII.	5. 6. 1953	NK delavec	valjarna	v JLA
12.	Kovačik Franc	28. 12. 1928	KV vod. inštalater	energetski obrat	dana odpoved
13.	Kričej Anton IV.	7. 5. 1954	PK livar	čistilnica	v JLA
14.	Kričej Boris	29. 12. 1954	PK livar	livarna	v JLA
15.	Lakovšek Slavko	3. 6. 1954	PK topilec	topilnica	v JLA
16.	Lever Jože	14. 2. 1954	PK topilec	topilnica	v JLA
17.	Maklin Jožef	16. 4. 1954	PK topilec	topilnica	v JLA
18.	Mravljak Otilija	9. 5. 1948	SS gimnazija	finančno računov.	dana odpoved
19.	Navotnik Franc	11. 8. 1954	KV ključavničar	strojni obrat	v JLA
20.	Obreza Vladimir	9. 6. 1954	PK brusilec	obr. pnevm. orodja	v JLA
21.	Ozvald Vladimir	6. 6. 1952	KV soboslikar	obr. pnevm. orodja	dana odpoved
22.	Paradiž Marija	30. 3. 1950	SS ekonomski tehn.	prodajna služba v enoti I.	dana odpoved
23.	Paradiž Peter III.	24. 6. 1954	PK livar	livarna	v JLA
24.	Pavkovič Peter	19. 2. 1949	KV strugar	obrat strojev in delov	dana odpoved
25.	Pečovnik Marjan II.	5. 8. 1952	SS strojni tehnik	PD VO	v JLA
26.	Pepevnik Ivan IV.	16. 5. 1954	NK delavec	vzmetarna	v JLA
27.	Peruš Gvido	7. 8. 1951	KV ključavničar	obr. strojev in delov	v JLA
28.	Pikalo Mirko, dipl. inž.	29. 10. 1946	VS dipl. inž. tehn. fizike	služba za razvoj v enoti I.	v JLA
29.	Prošt Martin	21. 10. 1916	KV zidar	gradbeni remont	invalidska upokojitev
30.	Razdevšek Jožef	16. 3. 1953	KV livar	livarna	v JLA
31.	Repotočnik Harij II.	1. 9. 1953	PK rezkalec	centralna delavnica	v JLA
32.	Skudnik Stojan	23. 6. 1950	PK žerjavovodja	topilnica	v zapor
33.	Strmšek Franc	30. 3. 1955	NK delavec	skup. sl. enote II.	samovoljna zapustitev dela
34.	Stravnik Marija	13. 5. 1946	SS gradbeni tehnik	konstrukcijski biro	dana odpoved
35.	Škorjanc Anton	28. 5. 1932	KV kurjač	promet	dana odpoved
36.	Švab Franc	6. 10. 1940	NK delavec	čistilnica	dana odpoved
37.	Suler Vinko II.	27. 3. 1954	PK livar	čistilnica	v JLA
38.	Terglav Franc	15. 9. 1941	KV modelni mizar	skupne sl. enote I.	dana odpoved
39.	Tratnik Berthold	19. 7. 1943	PK šofer	promet	dana odpoved
40.	Trobas Ivan	21. 5. 1934	VK elektr.	elektro re-mont j. t.	dana odpoved

Zap. št.	Priimek in ime	Rojen	Kvalifikacija	Obrat	Odkod je prišel
41.	Ugrin Anton III.	25. 10. 1953	NK delavec	jeklovlek	v JLA
42.	Verbole Jože III.	19. 8. 1954	KV strugar	centralna del.	v JLA
43.	Verhovnik Zdravko	6. 2. 1953	SS strojni tehnik	skupne službe enote II.	dana odpoved
44.	Vertačnik Ivan	3. 2. 1947	KV kalilec	kontrola kakovosti	umrl
45.	Videtič Anton	23. 4. 1954	PK brusilec	obrat pnevmatskega orodja	v JLA

Izobrazba — kvalifikacija:

IZOBRAZBA — KVALIFIKACIJA

SPREJETI:

1 VS dipl. inž. strojništva
 1 VSS predmetni učitelj
 1 SS administrator
 3 SS gimnazija
 2 NS
 1 KV strugar
 1 KV topilec
 1 KV avtomehaničar
 1 KV slikopleskar
 2 KV mizarja
 16 NK delavcev

ODJAVLJENI:

1 VS dipl. inž. tehn. fizike
 2 SS strojna tehnika
 1 SS gradbeni tehnik
 2 SS ekonomska tehnika
 1 SS gimnazija
 1 NS
 1 VK delovodja strojne stroke
 1 VK električar
 3 KV ključavničarji
 3 KV strugarji
 1 KV vodov. instalater
 1 KV soboslikar

1 KV livar
 1 KV zidar
 1 KV kurjač
 1 KV modelni mizar
 1 KV kalilec
 1 PK valjavec
 3 PK žerjavovodje
 4 PK livarji
 2 PK brusilca
 3 PK topilci
 1 PK rezkalec
 1 PK šofer
 7 NK delavcev

(Nadaljevanje z 18. strani)

dela in prek TOZD zagotoviti na podlagi samoupravnega sporazuma sredstva za realizacijo teh programov. Ta njena najbolj odgovorna naloga bo terjala ogromno napore in predvsem družbenopolitične podpore, če bomo hoteli, da bo uspešno in pravilno rešena.

Ker bo zaključni dokument SZDL o nekaterih aktualnih problemih telesne kulture v Sloveniji (ko to pišem) šele objavljen v dokončni obliki, ker bo zakon o ustanovitvi in financiranju telesne kulture v kratkem sprejet in ker gredo priprave za ustanovitev telesno kulturne skupnosti pri nas proti koncu, se bomo k tej aktualni problematiki v Informativnem ali Koroškem fužinarju še vrnili. Zaenkrat pa samo to: želimo si res svetlejši dan za našo telesno kulturo.

ATLETIKO V ŠOLE

V drugi polovici aprila je imel Koroški atletski klub svoj prvi redni občni zbor na Rimskem vrelcu. Kljub skromni udeležbi je občni zbor izzvenel v pravem delovnem vzdušju, saj je bilo zelo izčrpno prikazano dosedanje delo kluba, še veliko več pa je bilo povedanega o perspektivi atletike v naši dolini in o nalogah kluba pri širjenju atletike med pionirji in mladino.

Splošna ugotovitev je bila, da je bilo v preteklosti premalo krajevnih in občinskih tekmovanj in drugih akcij, ki bi pritegnile pionirje in mladince v atletske vrste, na drugi strani pa tudi ni bilo prej pričakovane odziva šolskih športnih društev, zlasti s Prevalj in Raven, kjer imajo (stadion) pogoje za gojitev atletike, seveda razen gimnazije, ki tvori jedro atletskega kluba. Za to so objektivni vzroki, saj ni dovolj strokovnih kadrov (resno in tudi zelo uspešno se z atletiko ukvarja pri nas le profesor Kotnik), res pa je tudi, da bi lahko učitelji in profesorji telesne vzgoje na drugih šolah (ŠC, OŠ in POŠ Ravne, OŠ Prevalje) dali le več poudarka in veljave kraljici športov.

V bodoče bo prav krepitev delovnih odnosov med klubom in šolskimi športnimi

društvi ena glavnih nalog, vzgoji strokovnega kadra pa bo veljalo prav tako posvetiti vso pozornost.

Klub ima že sorazmerno močan sodniški zbor, vendar se bo tudi ta moral razširiti in pri tem gre misliti že na medobčinsko kadrovanje in usposabljanje atletskih sodnikov, brez katerih tudi ni mogoče organizirati tekmovanj. Določeno skrb bo treba posvetiti tudi nabavi potrebnih sodniških rekvizitov, kot so startne pištole in štoparice.

Na občnem zboru je bila tudi poudarjena potreba po izgradnji najosnovnejših atletskih naprav v Mežici in Črni, ki bo omogočila tamkajšnji mladini enakopravno vključevanje v atletiko z vrstniki s spodnjega konca doline.

Kljub problemom, s katerimi se je pri svojem začetnem delu moral ukvarjati Koroški atletski klub, pa so bili doseženi tudi nekateri pomembni tekmovalni uspehi zlasti mladink, saj je Praperjeva nastopila že dvakrat v reprezentanci Slovenije, ekipa mladink pa je na krosu Dela leta 1972 zasedla odlično 1. mesto pred vsemi atletskimi kolektivi in vabljenimi ekipami iz Srbije in Hrvaške. Prav tako so mladinke lani v konkurenci srednjih šol zasedle 1. mesto in dosegle najboljši rezultat v štafetnem teku med vsemi ekipami slovenskih mest in atletskih klubov.

Na občnem zboru je bil izvoljen nov odbor Koroškega atletskega kluba, ki ga bo tudi v prihodnje vodil Peter Orožen.

Vsem izvoljenim čestitam in jim želimo, da bi bili pri svojem delu še bolj uspešni kot do sedaj!

-ate-

O ANGLIJI

Markiz Domenico Caracciolo je bil v Londonu in Parizu poslanik kraljestva obeh Sicilij. Posebno je imel v želodcu Anglijo. O tej deželi je navadno dejal:

»Strašno jo sovražim! Pomislite, edino zrelo sadje, ki ga tam dobiš, so pečena jabolka!«

NAŠ UPOKOJENEC

Martin Prošt, rojen 21. oktobra 1916, v železarni od 5. maja 1949 dalje v gradbenem remontu kot industrijski zidar. Invalidsko upokojen 31. marca 1973

SUPERTANKO

Italijanski gledališki in filmski igralec Carlo Ninchi (1896—?) se je s prijateljem pogovarjal o kolegu, ki je živel v skrajni bedi, vendar je vedno nastopal dostojanstveno kot velik gospod.

»Pomisli,« je rekel Ninchi prijatelju, »on nosi čevlje s tako obrabljenimi podplatmi, da takoj ve, kadar stopi na novce, ali je zgoraj »cifra« ali »mož«.

NAJBOLJŠA VARNOST

Nekega dne se je Karel II. sam sprehal po londonskem Hyde Parku. Srečal ga je brat, vojvoda Yorški, in ga oštel, ker je odšel z dvora brez spremstva. Rekel mu je, naj bo v prihodnje bolj previden.

»Ne skrbi, dragi brat! V Angliji ni mogoče najti bedaka, ki bi me ubil, ker vsi vedo, da bi bil ti moj naslednik,« je odgovoril kralj.

O KRITIKI

Rovani je bil blagega značaja, a kadar njegove knjige kakemu kritiku niso bile všeč, je postal žaljiv in celo prostaški. Ko je neki kritik nekoč raztrgal njegovo delo Mladost Julija Cezarja, mu je Rovani ves divji napisal tole kratko, a pomenljivo sporočilo:

»Malo spoštovani gospod, pred menoj je vaša kritika: čez pet minut bo za menoj.«